Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine

Magyar Nemzeti Tanács
Национални савет мађарске националне мањине • Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine
National Council of the Hungarian Ethnic Minority

NEZVANIČAN PREVOD

MEDIJSKA STRATEGIJA VOJVOĐANSKIH MAĐARA

2011-2016

novembar 2011.

I.UVOD

Ustavom garantovano informisanje na maternjem jeziku – pored obrazovanja, kulture i službene upotrebe jezika – od ključnog je značaja za vojvođansku mađarsku zajednicu. Ustav Republike Srbije (član 75.) kaže: Putem kolektivnih prava pripadnici nacionalnih manjina, neposredno ili preko svojih predstavnika, učestvuju u odlučivanju ili sami odlučuju o pojedinim pitanjima vezanim za svoju kulturu, obrazovanje, obaveštavanje i službenu upotrebu jezika i pisma, u skladu sa zakonom.

Svaki državljanin ima pravo da putem medija objavljuje svoja dela, mišljenja, ukoliko ona ne povređuju ustavni poredak Republike Srbije. Sloboda informisanja i sloboda izražavanja je osnovni demokratski zahtev. Ali sloboda izražavanja za mađarsku zajednicu može da ima istinskog smisla i rezultata samo ukoliko je spojeno i sa šansama oglašavanja, sa stvarnom mogućnošću oglašavanja na mađarskom jeziku, informisanja i izražavanja mišljenja. Informisanje na maternjem jeziku, obaveštavanje i slobodan protok informacija je za vojvođanske Mađare izuzetno značajan činilac jačanja nacionalne samosvesti,održavanja zajednice i ostvarivanja interesa.

Prihvatanjem Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina otvorene su nove mogućnosti za efikasnije organizovanje i razvoj štampanih i elektronskih medija na mađarskom jeziku. Jedan od preduslova za to je izrada takve strategije razvoja medija koja se zasniva na oceni stanja, proceni tendencija i koja, nadalje, određuje srednjoročne ciljeve i za čije ostvarenje predviđa konkretne programe. Šanse za opstanak postoje jedino ukoliko redakcije, politika i nevladine organizacije sarađuju. Ovim dokumentom naznačeni su najvažniji interesi zajednice, ustanove od nacionalnog značaja, osnovni principi i oblici aktivnosti zajednice, pravci razvoja, kao i najvažniji zadaci Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine na medijskom području. U naznačenom periodu predstavlja vodič u formiranju racionalnog i funkcionalnog medijskog sistema vojvođanskih Mađara koji obuhvata celu Vojvodinu, a istovremeno je povezan i sa mađarskom medijskom mrežom Karpatskog basena.

II. SLIKA STANJA – TENDENCIJE

Mediji su važno poprište politike nacionalnog identiteta i imaju istaknutu ulogu u očuvanju identiteta i zbog toga je važno šta i na koji način objavljeni sadržaji prenose pripadnicima manjinske zajednice. Ali, da bi ispunjavanjem svojih zadataka uspešno bili u službi zajednice, mediji treba da nastoje da stignu do što većeg broja korisnika i, isto tako, da svuda gde stignu budu i „korišćeni“.

Prema istraživanjima javnog mnjenja, pretežni deo vojvođanskih Mađara prvenstveno gleda televiziju i sluša radio, eventualno čita dnevni list, ali pisani medij i internet su u svakom slučaju potisnuti od strane elektronskih medija. Po narudžbi Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine, Društvo za regionalne nauke (Subotica) obavilo je septembra 2011. istraživanje javnog mnjenja o medijskim navikama i potrebama stanovništva, koje na osnovu reprezentativnog uzorka obuhvata celinu vojvođanske mađarske zajednice. Podaci istraživanja pokazuju da se pretežni deo ispitanika (50% često, a daljih 44% ređe) informiše iz vojvođanskih mađarskih medija. Njih 65% su

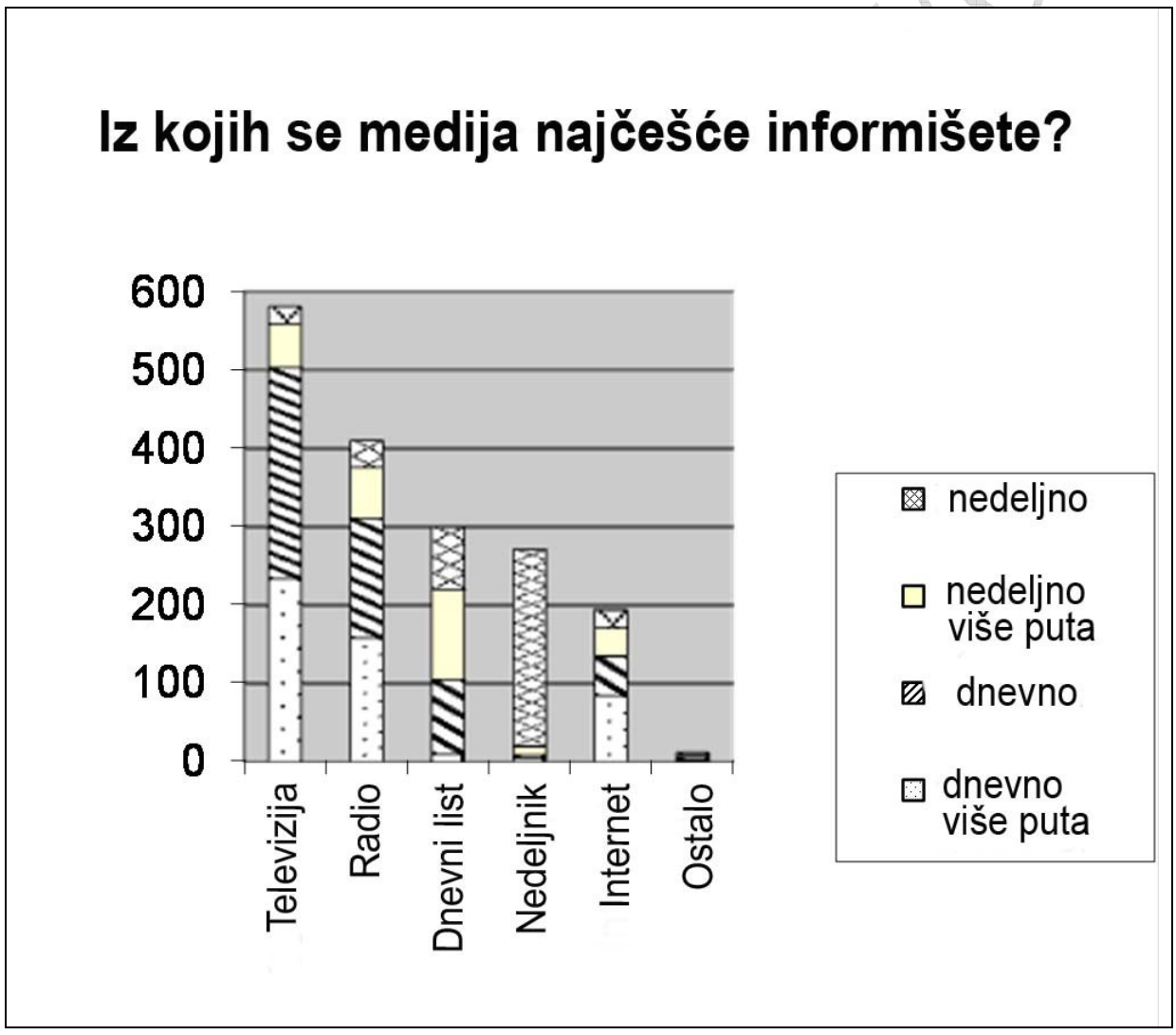
NEZVANIČAN PRIMER

i redovni korisnici medija iz Mađarske. Istovremeno, iz vojvođanskih srpskih medija se 32% ispitanika informiše često, većina retko, ili uopšte ne. U 2007. godini 28% ispitanika je odgovorilo da se često informiše iz srpskih medija, a razmera čestih korisnika mađarskih medija iznosila je 64%.

Dakle, može se uočiti okretanje ka srpskim medijima. Na ovo svakako treba reagovati i sprečiti da se trajno odvuče značajniji deo vojvođanskih mađarskih medijskih korisnika.

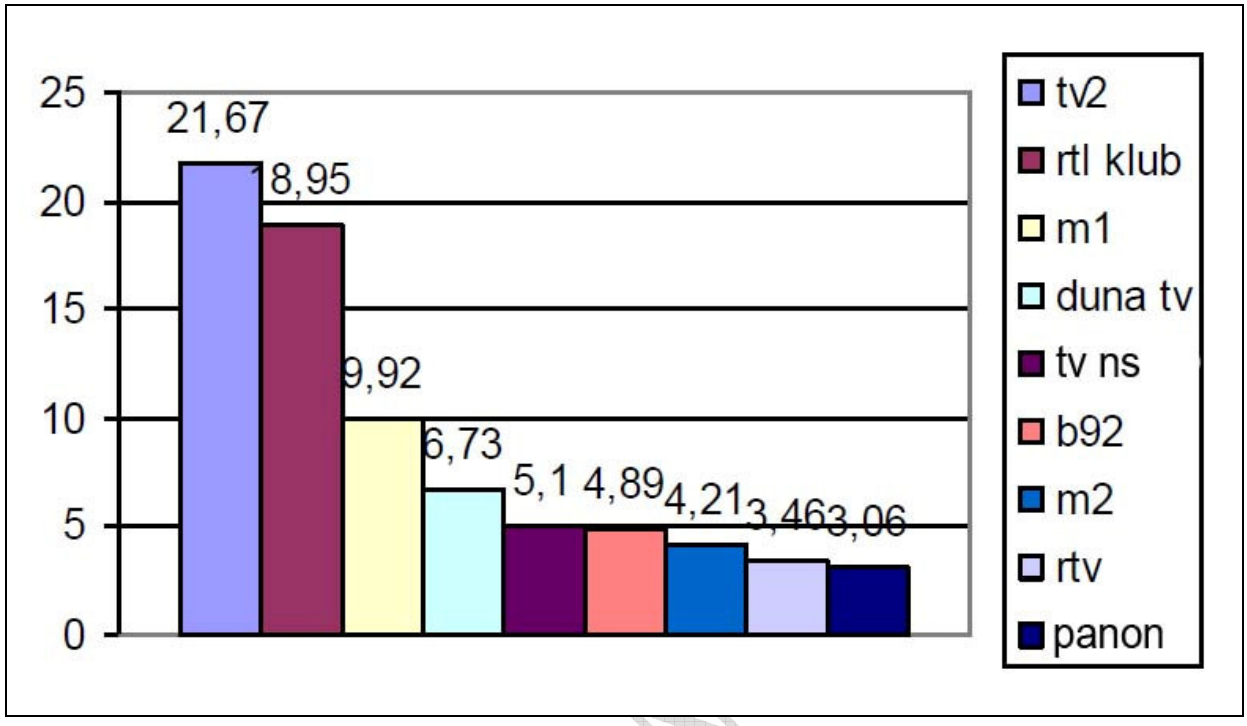
Nepromenjeno, televizija je najpopularniji medij, budući da 96% ispitanika pred tv-ekranima provodii manje ili više vremena. Njih 52% gleda mađarski program Televizije Novi Sad, 25% Televizije Panon, 7% program Televizije Mozaik. Ove razmere se uglavnom poklapaju sa podacima o dostupnosti.

Televizija je ujedno i primarno sredstvo obaveštavanja.

Vojvođani se najradije obaveštavaju iz programa televizija iz Mađarske. Prvoplasirani u rangiranju su istovetni sa rezultatima dobijenim prilikom ispitivanja 2007: Vodeći su TV2, RTL klub, M1 i Duna TV, pa sledi Televizija Novi Sad. TV Panon je na 9. mestu, a TV Mozaik na 22.

Iz koje televizije se najčešće informišete?

Osim nabrojanih u grafikonu, ispitanici su naveli još i brojne lokalne ili strane televizije koje se mogu pratiti u kablovskom ili satelitskom sistemu, a među njima su i emiteri iz Srbije sa nacionalnim pokrivanjem. Za pretpostaviti je da je publika vodećih TV kanala umanjena upravo posledično bogatoj ponudi i proširenim mogućnostima izbora.

NEZVANIČAN

Iz programa koje televizije se informišete najčešće?

Red.br.	Emiter	%2007	%2011
1.	TV2	53,78	21,67
2.	RTL klub	45,94	18,95
3.	M1	31,33	9,92
4.	Duna TV	20,82	6,73
5.	TV Novi Sad	19,05	5,10
6.	B92	12,00	4,89
7.	M2	10,44	4,21
8.	RTV1		3,46
9.	TV Panon		3,06
...			
20./22.	TV Mozaik	1,13	0,54

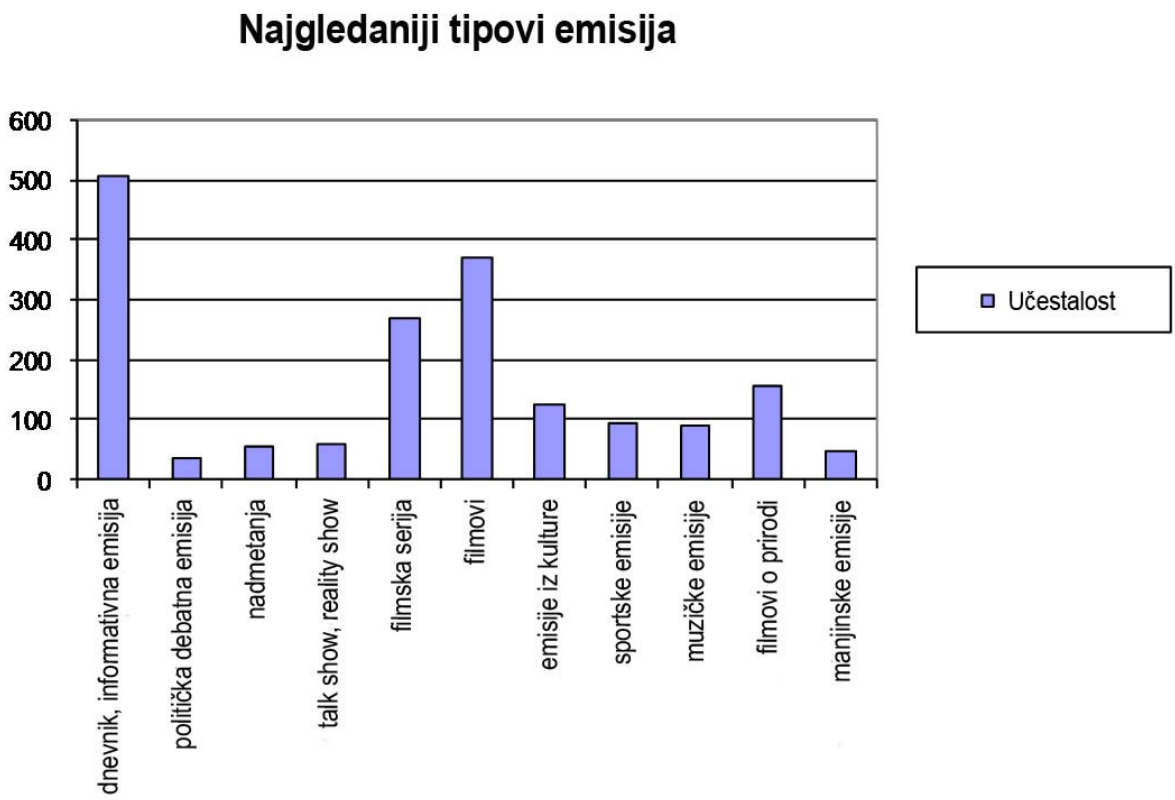
(procentna vrednost pokazuje koliki procenat ispitanika pominje dati TV kanal)

Srazmerno veliku glednost televizija iz Mađarske delom je moguće objasniti njihovom lakšom dostupnošću, što pokazuje sledeći grafikon.

Za 80-87 % ispitanika su TV kanali iz Mađarskiedostupni. Prijem mađarskog programa Televizije Novi Sad ima 71%, Televizije Panon 54% a Televizije Mozaik njih 25%.

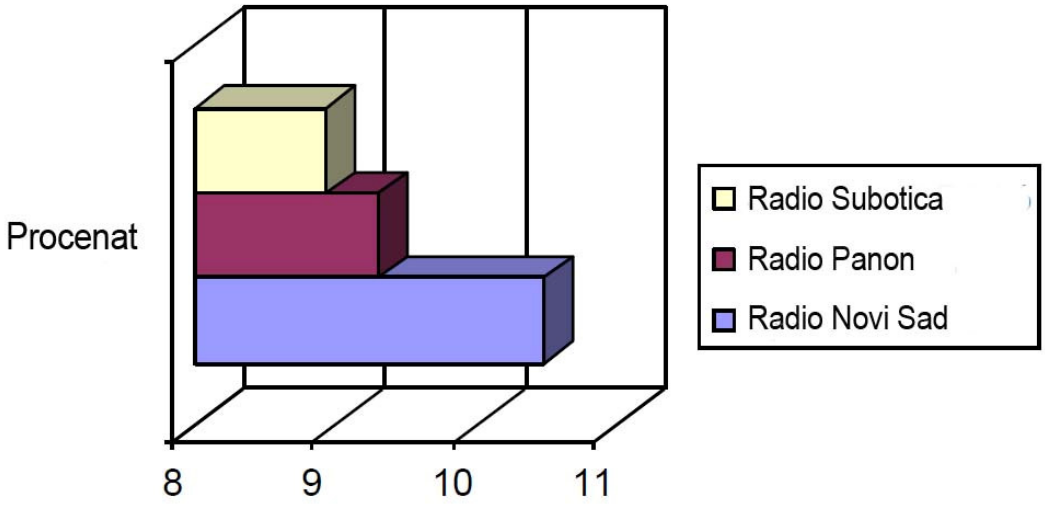
Najviše ispitanika najčešće gleda dnevnik i informativne emisije (22%). Druga najpopularnija kategorija su filmovi (16%), zatim serije (12%). Najmanje popularne su političke debatne emisije, čija gledanost iznosi svega 1,5 %.

Radio sluša 79% ispitanika, makar i pasivno, uz druge aktivnosti. Radio Subotica je 2007. bio najpopularniji, posle njega Radio Novi Sad, sledili su Radio Šlager (Sláger) i Radio Košut

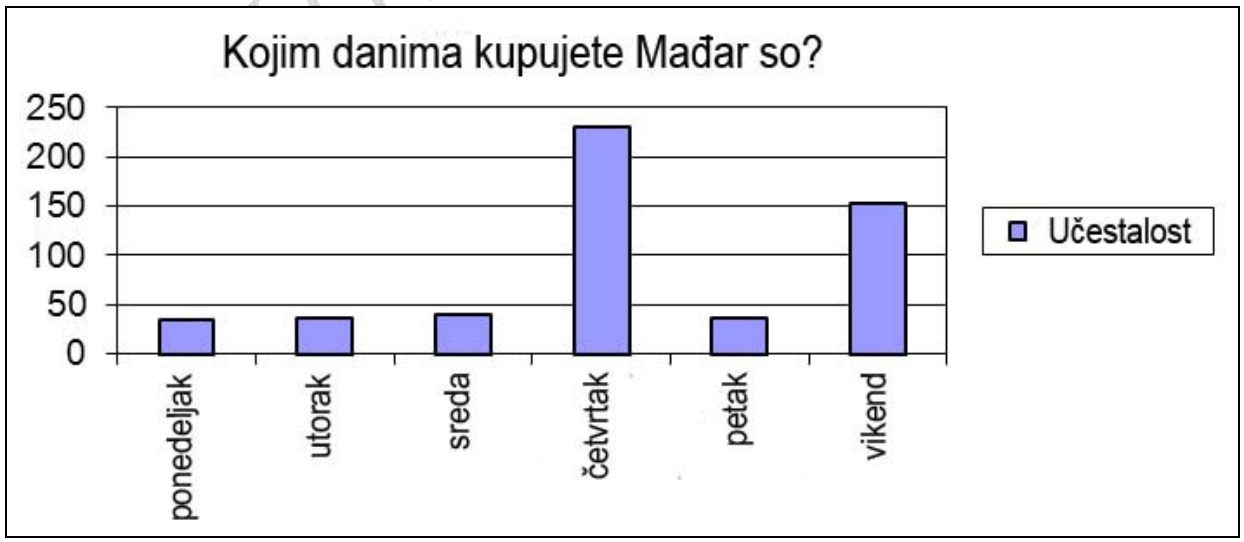
(Kossuth). Prema ovogodišnjem istraživanju, Radio Novi Sad je najslušaniji, zatim Panon, Radio Subotica, Radio S i MR1.

Najčešće slušane radio stanice

Vojvođanski Mađari rado slušaju više radio stanica iz Mađarske, vojvođanske lokalne, kao i nekoliko srpskih radio stanica. Od 2007. godine je opala popularnost lokalnih radio stanica i umesto njih, sa prilično visokim pozicioniranjem, prisutne su srpske radio stanice. Popularne su komercijalne i muzičke radio stanice, što ukazuje na povećanu potrebu vojvođanskih Mađara za zabavom.

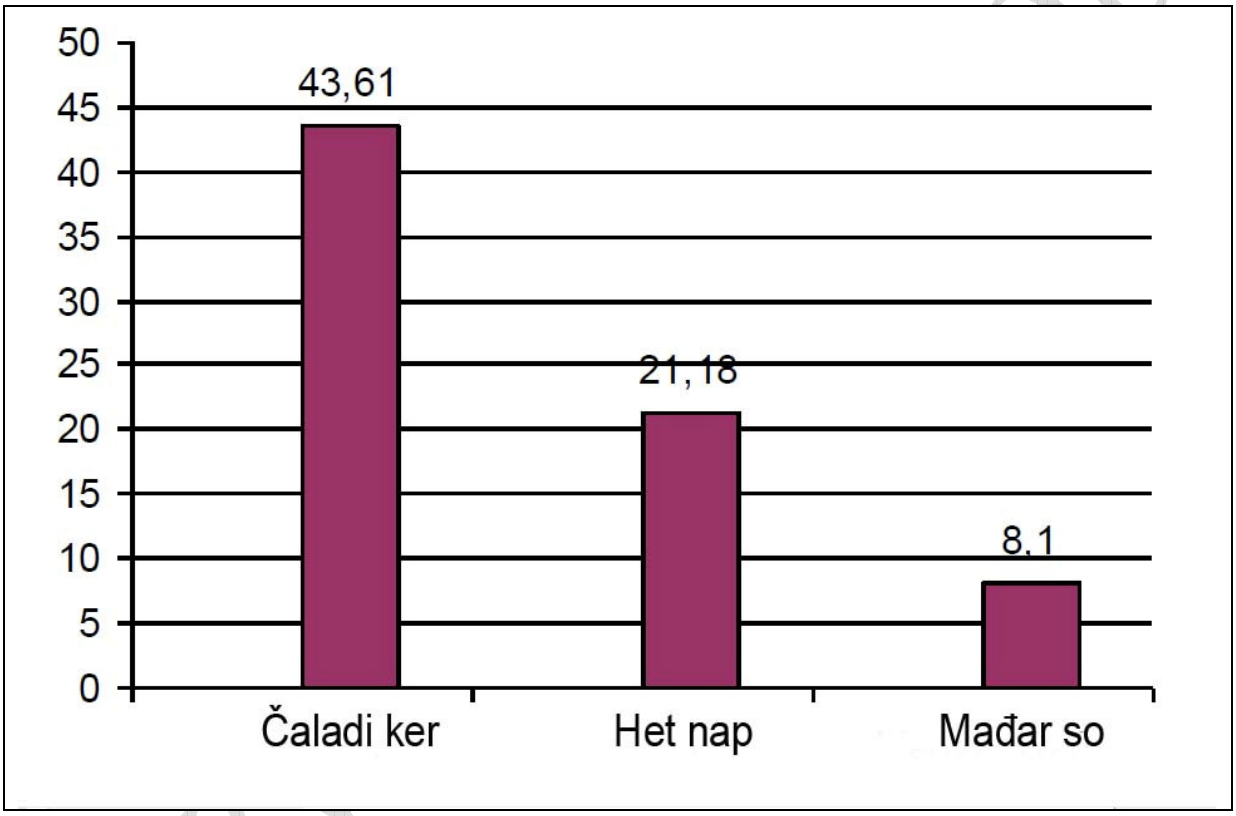
Štampane medije redovno čita 28% pripadnika naše zajednice, dnevni list 19%, a gotovo četvrtina ne čita novine. Među čitaocima najviše ih (52%) preferira Mađar so (Magyar Szó), za 10% manje nego 2007. (62%), sledi Blic, kao i u 2007. (12%), ali sa povećanim učešćem (20%). U pogledu učestalosti kupovine, većina (53%) dnevni list kupuje jednom, ili nekoliko puta nedeljno, uključujući i Mađar so.

Među temama, najveće je interesovanje za politiku, odnosno za vesti iz unutrašnje politike, ali su u sličnoj razmeri i ispitanici koji su odgovorili da čitaju sve rubrike. Relativno je mnogo onih koji rado prate vesti iz sporta, te i iz kulture i spoljne politike, kao i pre četiri godine.

Najčitaniji nedeljnik je Čaladi ker (Családi kör) sa 44%, zatim Het nap (Hét nap) sa 21%. Među čitaocima 8% nedeljnikom smatra i Mađar so i zapravo ga privlači neki od njegovih nedeljnih dodataka. U prethodnom grafikonu je moguće uočiti da najviše njih kupuje broj od četvrtka, u kojem je prvenstveno tražen dodatak koji sadrži i televizijski i radio program.

Iz kojeg se nedeljnika najčešće informišete?

Preko polovine ispitanika uopšte ne čita časopise, i jedva 25% čita mađarske časopise. Ohrabrujuće je, međutim, da je u odnosu na 2007. više čitalaca dečjih listova: Jo Pajtaš (Jó Pajtás) sa 40%, a Mezeškalač (Mézeskalács) sa 46%. Pre četiri godine su se ovi pokazatelji kretali oko 30%.

Mada je prodor internet sadržaja sve snažniji, ipak svega 29% ispitanika redovno koristi ovu mogućnost informisanja. Mada je ovo veliki korak unapred od 2007. kada je svega 20% ispitanika koristilo kompjuter, a i među njima je tek polovina pretraživala internet. Ipak, čitanje dnevnih i nedeljnih novina i glasnika uz pomoć kompjutera nije dovoljno rašireno i ni korišćenje interneta nije zadovoljavajuće. Podaci, naime, ukazuju da 59% vojvođanskih Mađara uopšte ne koristi koristi kompjuter za informisanje.

U pogledu medijske ponude, sa ciljem da se dobije pregledna slika učesnika sistema informisanja vojvođanskih Mađara, svrsishodno je njihovo grupisanje:

1. štampani mediji

2. elektronski mediji

3. internet mediji

II.1. ŠTAMPANI MEDIJI

Štampane medije mnogi sahranjuju.Svojevremeno su radio i televizija uzrokovali uzbunu u štamparskom društvu, a posle 90-tih godina pojavljivanje online medija. Sada su novija opasnost IT i mobilne mreže, kao i format e-knjiga. Prema stručnjacima, papirne novine su „same sebe dovele u kriznu situaciju, time što u proteklih petnaest godina nisu bile sposobne da se prilagode promenjenim okolnostima, lenjo su se valjale u močvari, nisu se obazirale na internet, nisu inovirale, nisu učinile korak, nisu promenile svoje dotadašnje poslovne modele". Ipak, i pored globalne finansijske krize, 2008. je za 1,3% povećan broj distribuiranih listova, što je demantovalo teorije o smrti štampanih medija. Broj dnevnih listova nije smanjen i pored toga što se danas već ogroman broj ljudi informiše sa interneta. Mnogi veruju da štampani mediji još nisu izumrli zbog toga što ljudi vole da ih listaju, vole njihov miris itd. Jer novine mirno možemo da čitamo čak i u krevetu, ili u najmanjoj prostoriji stana, dok je sa računarom prilično složeno uvući se u krevet.

Među vojvođanskim mađarskim **štampanim medijima**analiziramo sledeće kategorije:

a. dnevni list,
b. nedeljnici,
c. lokalna izdanja,
d. časopisi, verski listovi

II.1/ Dnevni list

Mađar so koji postoji od 1944. je jedini dnevni list vojvođanskih Mađara i jedna od najvažnijih institucija očuvanja svesti o identitetu. Izdaje ga D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Mađar so. Godišnji broj pojavljivanja je 300-310 (zavisno od praznika). Brojevi radnim danom pojavljuju se na 20 strana, a objedinjeno izdanje za subotu-nedelju na 44-52 strane.

„...'60-tih i '70-tih godina, Mađar so je bio najbolji list na mađarskom jeziku u svetu" – pisao je istraživač istorije Dr.Ištvan Kiseli (Kiszely István) u knjizi „Mađarski čovek I-II". Kuća „Forum" imala je oko 1500 zaposlenih (pretežno Mađara), prosečan štampani tiraž dnevnog lista 1965-70.-te godine radnim danom se kretao oko 35000, a broja nedeljom preko 62.300.

NEZVANIČAN PREVOD

Prosečan tiraž Mađar so-a

(redakcijski arhivski podaci)

Godina	Radni dan	Nedelja		Godina	Radni dan	Nedelja
1960	35 190	54 713		1985	30 429	53 519
1965	34 276	62 363		1990	24 033	43 031
1970	34 990	53 050		1995	15 529	nema pod.
1975	32 803	54 141		2000	12 669	nema pod.
1980	31 886	53 140		2010	3 051	18 118

Prema podacima za 2011. dnevni stvarno prodati tiraž (zajedno sa pretplatnicima) radnim danom jedva da prelazi dve hiljade, a broj od četvrtka koji sadrži i TV-program, kao i vikend broj proda se u 15000-17000 primeraka.

Uporedni pregled prodaje lista u periodu januar-jun 2010/2011

(na osnovu podataka odeljenja za tiraž u preduzeću Mađar so)

	I-VI 2010.	I-VI 2011.	Index 2011/2010
Objedinjeni tiraž			
Broj pojavljivanja	149	149	
Prosek štampano	10 637	10 478	98,51
Prosek prodato	7 802	7 863	100,78
Prosek remitenda	2 835	2615	92,24
Tiraž radnim danima			
Prosek prodato rad.dan.	3 051	3 061	100,33
Prosek preplata	1 026	976	95,13
Prosek bespl. primerak	516	681	131,98
Prosek Kpeš ifjušag akcija	0	321	-
Prosek prodaja rad.dan.	1 509	1 083	71,77
Tiraž četvrtkom			
Prosek prodato četvrtak	16 299	16 320	100,13
Prosek preplata	1 026	976	95,13
Prosek bespl. primerak	516	681	131,98
Prosek prodaja četvrtkom	14 757	14 663	99,36
Tiraž vikendom			
Prosek prodato vikend	18 118	17 893	98,76
Prosek preplata	1 026	976	95,13
Prosek bespl. primerak	516	681	131,98
Prosek prodaje vikendom	16 576	16 236	97,95
Tiraž Kepeš Ifjušag			
Broj pojavljivanja	24	21	
Prosek štampano	3 591	4 456	124,09
Prosek besplatna akcija	0	1 500	-
Prosek prodato	2 661	2 048	76,96

Nedeljni dodaci Mađar so-a su sledeći: Športvilag (Sportvilág) ponedeljkom, Magvete (Magvető) utorkom, Tarka vilag (Tarka Világ) četvrtkom, Đođkalauz (Gyógykalauz) mesečno

NEZVANIČAN PREVOD

jedan petak, Hetvege (Hétvége) subotom. Iveggoljo (Üveggolyó) ponedeljkom i Kilato (Kilátó) subotom su dva kulturna dodatka Mađarso-a.

Od 2004. dnevni list funkcioniše u okviru D.o.o.Mađar so, čiji osnivač je Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine.

Dečji i omladinski listovi su takođe izdanja preduzeća Mađar so. **Kepeš ifjušag**je nekada predstavljao mogućnost promocije mladih intelektualaca, iz redakcije su potekli znameniti pisci, novinari. Tiraž je sedamdesetih godina dostigao i deset hiljada. Od 2005. je ovo dodatak Mađar so-a sredom.

Jo pajtašje trenutno jedini dečji nedeljnik na mađarskom jeziku u svetu, a **Mezeškalač**je mesečni list pretškolaca i prvaka. Oni su se postepeno transformisali u vaspitno-obrazovne i listove dodatnog gradiva, čiji je prvenstveni cilj da deca mađarske nacionalnosti i u teškim uslovima što bolje nauče svoj maternji jezik, a istovremeno čitaocima pružaju brojne obrazovne sadržaje koji su izostali iz nastavnih planova. Vlasnik listova prvobitno je neposredno bila država, docnije Izdavačko preduzeće Forum, a potom privatno preduzeće koje su formirali zaposleni u redakciji. Od septembra 2008. oba čine deo D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Mađar so. Jo pajtaš se tokom školske godine pojavljuje nedeljno, odnosno 38-42 puta godišnje u tiražu od 1800 primeraka na 36 strana. Mezeškalač na 36 strana štampa se tokom školske godine mesečno (godišnje deset puta), u tiražu od 4000 primeraka. Remitenda je gotovo nula, budući da se tiraž određuje na osnovu prethodne narudžbe.

U duhu sa tendencijama modernog doba, Mađar so neprekidno razvija svoju veb stranicu i internet izdanje. Internet izdanje Mađar so Online privuče dnevno oko 6000 pojedinačnih posetilaca. Među njima 54% iz Srbije, 24% iz Mađarske klikne na veb stranicu, ali brojni su čitaoci i iz Nemačke, Kanade, Austrije, SAD, Rumunije, Australije, Švedske. U generacijskom pogledu, blizu 50% čitalaštva veb stranice ima između dvadeset i četrdeset godina, a 33% ima između četrdeset i šezdeset godina života. Od februara 2011. www.magyarszo.com ima i prostor na srpskom jeziku, u kojem mesta dobijaju izvodi na srpskom jeziku iz najvažnijih napisa koji su se datog dana pojavili u dnevnom listu. Vesti rubrike na srpskom jeziku dnevno prati i prenosi Agencija Beta, kao i najveći informativni portali Srbije, recimo Naslovi.net i Vesti.rs.

Štamparija predstavlja i posebnu ekonomsku snagu: dobrom opremljenošću, modernim mašinama i svojim odličnim stručnjacima, od kojih je jedan deo sama školovala, pružala je kvalitetan rad koji je poznat. O mađarskoj novinskoj kući je 60-70-tih godina uobličena snažna Forum-slika, čija je opravdana odrednica bila da je u stručnim krugovima svuda značila kvalitet. Njena izdanja su redovno bila prisutna i o njima se vodilo računa i na najznačajnijim međunarodnim sajmovima knjiga. Štamparija od aprila 2010. ima i sertifikate kvaliteta ISO9001 i ISO14000, a kao rezultat pregovora sa beogradskim Zavodom za izdavanje udžbenika, štampa značajan deo udžbenika koji se objavljuju na manjinskim jezicima. Takođe, važnu aktivnost predstavlja i štampanje poštanskih maraka. Nekada je Forum i u ovome bio predvodnik, danas štamparija koja deluje u okviru novinsko-izdavačkog preduzeća Mađar so pokušava da odgovarajućim opremanjem drži korak sa savremenim trendovima štamparske industrije.

I pored profesionalnog i materijalnog srozavanja, zastarele opreme i zgrade usled izostanka održavanja, stalnog opadanja državne podrške i gubitaka koji se gomilaju, u Mađar so-u još

NEZVANIČAN PREVOD

postoji onaj duhovni kapital koji može da stvara vrednost za mađarsku zajednicu. Redakcija se nalazi u tri grada, Novom Sadu, Subotici i Senti. Na čelu D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Mađar so nalazi se Upravni odbor, čije članove i predsednika, zatim direktora, predsednika i članove Nadzornog odbora, kao i glavnog urednika lista imenuje osnivač, odnosno razrešava sa tih funkcija. Redakcija ima 84 stalno zaposlena (22 sa fakultetskom spremom, 12 sa višom školom i 45 sa srednjoškolskom spremom) kao i oko 130 spoljnih saradnika. Dobija redovne pokrajinske dotacije, a pored toga koristi i mogućnosti konkurisanja u matičnoj državi i u Srbiji. Troškove funkcionisanja pokriva iz sufinansiranja, odnosno sredstava dobijenih na konkursima (49%), od prihoda štamparije (26%), prodaje lista (20%) i oglasa (5%).

II. 1/b Nedeljnici

Het nap, koji je pokrenut 1946. preživeo je težak period devedesetih godina, kada je redakcija bez spoljne pomoći održavala nedeljnik koji je uvek snažno služio interesima zajednice. Ali, iskušenja su dovela do razbijanja nekada jedinstvenog čitalačkog tabora. Osnivač nedeljnika je 2004. postao Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine, a izdaje ga preduzeće Het nap D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost. List se pojavljuje na 76 strana, u tiražu od 5500 primeraka. Međutim, njegova čitanost, kao ni ekonomičnost nisu zadovoljavajući.

Kretanje prodatog tiraža po mesecima

(godišnji izveštaj direktora Het nap-a)

Godina	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Prosek
2007	3992	3972	3911	4005	3921	3878	3890	3915	3977	4032	4045	4614	4013
2008	4355	4231	4195	4031	3983	3932	3933	3953	4010	3910	3899	4259	4058
2009	4018	4031	3966	3873	3750	3734	3764	3843	3812	3787	3753	4190	3877
2010	4074	4007	3872	3691	3657	3624	3620	3628	3523	3542	3446	3746	3703

Kretanje štampanog i prodatog tiraža, odnosno remitende u 2010.

(godišnji izveštaj direktora Het nap-a)

Mesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Prosek
Štamp.	5388	5465	5548	5473	5420	5442	5333	5308	5276	5235	5210	5504	5388
prodato	4074	4007	3872	3691	3657	3624	3620	3628	3523	3542	3446	3746	3703
Rem %	24,39	26,67	30,18	32,55	32,54	33,41	32,13	31,65	33,22	3234	33,85	31,94	31,30

NEZVANIČAN PREVOD

Ima dodatke Szabadkai Napló (Subotički dnevnik) i Bánáti Újság (Banatske novine). Ovaj potonji igra veoma važnu ulogu u informisanju mađarske dijaspore u Banatu. Uz dodatak Bánáti Újság vezuje se – već preko jedne decenije – i redovno organizovanje letnje novinarske škole u Ostojićevu. Kalendar vojvođanskih Mađara, koji ima tradiciju od decenije i po, je Het nap-ovo izdanje-čuvar vrednosti. Ne samo kod kuće,već i naši sunarodnici iz matične države, celine Karpatskog basena i na Zapadu obaveštavaju se iz Kalendara, jer pored mnogih sadržaja u očuvanju identiteta, svake godine se objavljuje i adresar naših navažnijih institucija, civilnih organizacija, kulturnih ustanova, škola, lokalnih samouprava sa mađarskom većinom i crkvenih ureda. Kalendar se pojavljuje na 320 strana u oko 3000-5000 primeraka decembra svake godine.

Na čelu D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Het nap je Upravni odbor, čije članove i predsednika, zatim direktora, predsednika i članove Nadzornog odbora, kao i glavnog urednika lista imenuje, odnosno razrešava osnivač. Ima 22 zaposlena u stalnom radnom odnosu (12 sa srednjim obrazovanjem, 3 sa višom školom i 7 sa fakultetskom spremom) a pored njih sarađuje i oko 80 spoljnih saradnika. Dobija redovne pokrajinske dotacije, a pored toga koristi i konkursne mogućnosti u matičnoj državi i u Srbiji. Troškove funkcionisanja pokriva iz sufinansiranja (65%), prodaje lista (20%), sredstvima dobijenim na konkursima (10%) i oglasa (5%).

Čaladiker je 1990. stupio u zaostavštinu sindikalnog lista Dolgozok. Dok nije ojačao, koristio je pogodnosti mešovitog vlasništva preduzeća Forum-Dolgozok, kao i podršku Fondacije Soros. Tiraž mu se veoma brzo popeo na 20-30000, zahvaljujući i tome što je u 90-tim godinama 7 nap (Het nap) bio u krizi.

Novosadski porodični magazin registrovan kao nezavisni nedeljnik, koji se na 68 strana pojavljuje u tiražu od 15000 primeraka je privatni poduhvat, osnivač i izdavač je D.o.o.Čaladi ker. Kao što mu i ime kaže (porodični krug), to nije politički list. Relativno visok tiraž može se zahvaliti njegovoj čitljivosti, temama koje se zasnivaju na radoznalosti ljudi, dobrim delom zabavnim sadržajima, a uzgred se bavi i našim problemima zajednice. Redakcija ima 19 unutrašnjih i 15-20 spoljnih saradnika. Pored lista, izdaju i posebna izdanja i knjige. Čaladi ker D.o.o. funkcioniše na tržišnim osnovama, ali do finansijskih sredstava dolazi i na opštinskim, pokrajinskim i republičkim konkursima. Troškove funkcionisanja pokriva iz prodaje lista (90%), sufinansiranja (2-3%) i oglasa (5-10%).

NEZAVISNI PRIKAZ

II. 1/c Lokalna izdanja

Zavisno od dinamike izlaženja (nedeljni, mesečni listovi, periodična izdanja), na osnovu vlasničke strukture (privatno izdanje, civilne organizacije, ili list izdat od strane lokalne samouprave), ili zavisno od jezika (jednojezični, dvojezični) mogu se dalje grupisati, ali je zbog lakše preglednosti ova izdanja svrsishodno posmatrati kao jednu grupu. Njihova zajednička karakteristika je, naime, da svoje sadržaje usmeravaju ka čitalačkoj publici pojedinog manjeg područja (opštine, eventualno naselja).

Lokalna izdanja

Naziv	Mesto	Pojavljivanje	Br.strana	Jezik	Mađ.str.	Tiraž	Cena	God.osn.	Vlasništvo	Br.radnika
Novi Glas Komune	Apatin	nedeljno	16	srpski,mađarski	1/2	500	30	2009	privatno	1
Új kanizsai Újság	Totovo Selo	nedeljno	16	mađarski	16	650	40	1994	privatno	1+17sp.sar.
Becsei Mozaik	Bečej	nedeljno	16	srpski, mađarski	4	1100	35	1994	privatno	3+spolj.sar.
Temerini Újság	Temerin	nedeljno	12	mađarski	12	1100	50	1995	privatno	6
Dunatáj	Sombor	nedeljno	4	mađarski	4	500	15	1970	civilno	2+sp.sar.
Zrenjanin	Zrenjanin	nedeljno	40	srpski, mađarski	1	12000	40	1952	privatno	1 sp.sar.
Kikindske	Kikinda	nedeljno	16	srpski, mađarski	1	2000	35	1998	privatno	2 sp.sar.
Törökkanizsai Újság	Novi Kneževac	dvonedeljno	12	srpski, mađarski	4	1000	38	1975	lok.sam.	1+2 sp.sar.
Körkép/ Panorama	Ada	mesečno	28	mađarski, srpski	14	1000	50	1999	civilno	7+13sp.sar.
Fecske	Feketić	mesečno	24	mađarski	24	350	50	2004	civilno	1+volonteri
Kulska komuna	Kula	mesečno	16	srpski, mađarski	1	2500	35	1980	lok.sam.	1
HorgosiKisújság	Horgoš	mesečno	8	mađarski, srpski	7	1000	0	2004	MZ	7 volontera
Igaz Szó	Skorenovac	mesečno	12	mađarski	12	310	0	1997	civilno	12 sp.sar.
Muzslyai Újság	Mužlja	mesečno	32	mađarski	32	800		1997	MZ	4 sp.sar +volont.
Oromhegyesi Hírnök	Trešnjevac	mesečno	8	mađarski, srpski	4	500	0	2009	MZ	2 volont.
Szó-Beszéd	Mali Iđoš	god. 10 puta	24	mađarski	24	650	40	1995	civilno	14 volont.
Csantavéri Újság	Čantavir	god. 10 puta	28	mađarski	28	800	50	1998	civilno	8-10 volont.
Ludasi Hírharang	Ludaš	dvomesečno	12	mađarski, srpski	10	400	0	2000	civilno	volonter
Csókai Krónika	Čoka	dvomesečno	12	mađarski, srpski	6	2000	0	2005	lok. sam.	5+sp.sar.
Kispiaci Hírmondó	Male Pijace	god. 4 puta	20	mađarski	20	600	0	2009	MZ	11sp. sar.
Tükör (Ogledalo)	Novo Orahovo	god. 4 puta		srpski,mađarski, rusinski		500			civilno	
Tordai Újság	Torda	god. 4 puta	24	mađarski	24	750	0	1998	civilno	7-8 sp.sar.
Ittabéi Újság	Novi Itebej	god. 4 puta	20	mađarski	20	150	40	2005	civilno	10 volont.
Cernyei Újság	Nova Crnja	god. 4 puta	16	mađarski	16	800	0	1996	civilno	8 volont.
Kisoroszi Hírmondó	Rusko Selo	god. 4 puta	20	mađarski, srpski	10	500	0	1997	civilno	3 volont.
Kisújság (Male novine)	Stara Moravica	periodično	8	mađarski, srpski	8	1900+ 200	0	2005	MZ	volonteri

NEZVANIČAN PREVOD

Izdavači lokalnih listova su lokalna samouprava ili mesna zajednica, opštinsko javno preduzeće za informisanje, nevladine organizacije, grupe, eventualno dom kulture. Kod onih koji se pojavljuju nedeljno i dvonedeljno postoji redakcijski rad, ima novinara sa stalnim zaposlenjem. Ostale pišu i uređuju spoljni saradnici, ponekad nisu iz novinarske struke, što se često ogleda i u kvalitetu listova – i po sadržaju i izgledu. Iz toga proizilazi i da je njihova tehnička opremljenost potpuno raznolika. Izdanja se finansiraju iz podrške lokalnih samouprava, putem konkursa, eventualno donacija, sponzorskih priloga i zbog toga – posebno periodična –često kasne sa pojavljivanjem.

I.1/d Časopisi, listovi sa crkvenim i verskim temama

Medijsku paletu vojvođanskih Mađara upotpunjuju časopisi, kao i listovi sa crkvenim i verskim temama, budući da i oni imaju veoma važnu ulogu u održanju zajednice, odnosno očuvanju vrednosti.

Časopisi

Naziv	Mesto	Pojavljivanje	Sadržaj	Br. strana	Tiraž	God. osn.	Vlasništvo	Br. radn.
Jó Gazda	Temerin	mesečno	Poljoprivreda		2000		civilno	
Létünk	Novi Sad		Društvo, nauka			1976		
Híd	Novi Sad		Književnost, umetnost			1934		
Bácsország	Subotica	kvartalno	Poznavanje domovine	120	1000	1995	civilno	
Aracs	Novi Sad	kvartalno	Javni život	150	600	2001	civilno	9 volont.
Symposion	Subotica	kvartalno	Javni život, kulturni monitor	192-302	500	1992	civilno	9 volont.
Hungarológiai közlemények	Novi Sad	kvartalno	Hungarologija		200	1976	državno	
Új Kép	Subotica	polugodišnje	Pedagogija	80	1500	1996	civilno	
Stúdium	Novi Sad	polugodišnje	Visoko obrazovanje	36		2009	civilno	14 sp. sar.

Pojavljuje se i više književnih i umetničkih časopisa, veliki deo njih kvartalno (recimo Sikoly, DNS) ili u digitalnom, online formatu (Jelfolyam). Međutim, izdavanje časopisa društveno-naučne tematike koja se odnosi na vojvođanske Mađare i koja se bavi našim manjinskim nacionalnim bićem i problemima naše zajednice je oskudno. Razlog za to, pretpostavlja se, u prvom redu predstavlja besparica, kao i nedostatak inicijative, planiranja i prihvatanja rizika.

Listovi sa crkvenim i verskim temama

Naziv	Mesto	Pojavljivanje	Sadržaj	Br. str.	Tiraž	God. osn.	Cena/din	Br.radn.
Hírvivő	Totovo Selo	nedeljno	katolički			2002		
Liliom	Mužlja	nedeljno	katolički	1	200	1993	0	1 volont.
Hitélet	Novi Sad	mesečno	katolički	34	2000	1963	140	5+25sp. sar.
Református Élet	Feketić	mesečno	reformatski		2000			
Nyitot Ajtó	Debeljača	god.4-6 puta	reformatski	4				2 volont.
Ni(c)odemus	Subotica	god.4-6 puta	hrišćanski, javni život		3500	2004	0	volonteri
Élő Kövek	Senta	kvartalno	katolički					
Temerini Harangszó	Temerin	god. 3 puta	katolički	8-16	2500	1990		volonteri

Pored listova sa crkvenim i verskim temama, župe izdaju glasnike i obaveštenja. Veb-stranica Zrenjaninske biskupije (www.catholic-zr.org.rs) funkcioniše kao svojevrsni informativni portal, preko kojeg zainteresovani mogu da se obaveste o najnovijim vestima, događajima i mogu da pogledaju kalendar događaja u biskupiji.

NEZVANIČAN PREVOD

II.2. ELEKTRONSKI MEDIJI

Pre nekoliko godina pokrenuta, jedno vreme forsirana, a docnije suspendovana obavezna privatizacija u Vojvodini je za sobom ostavila pustoš. Veliki deo lokalnih radio stanica i televizija stigli su pod stečaj i čitave regije su ostale bez informisanja na mađarskom jeziku. U Vojvodini su u ne jednom slučaju, nakon neuspele privatizacije, raskinuti kupoprodajni ugovori, a mediji se vratili u vlasništvo lokalne samouprave, odnosno Agencije za privatizaciju, sa neizvesnim materijalnim zaleđem. Dok ovi mediji sve teže, ili uopšte ne mogu da obavljaju informisanje na maternjem jeziku, ima primera i za to da privatne radio stanice i televizije emituju program i na mađarskom jeziku, promenljivog kvantiteta i kvaliteta, prvenstveno sa ciljem da pristupe republičkim, pokrajinskim i opštinskim konkursnim sredstvima namenjenim manjinskim projektima, što neretko i ostvaruju. Znajući sve ovo, može se odlučno tvrditi da je forsiranje privatizacije bilo pogubno u manjinskom informisanju.

Eletronski mediji mogu se podeliti u dve velike grupe:

A. radio stanice
B. televizijski studiji

II.2/A Radio stanice

Stupanjem na snagu Zakona o radiodifuziji, od 34 radio stanice koje program emituju (i) na mađarskom jeziku (31.avgusta 2008.) 11 je prestalo da postoji. Utihnuli su, pored ostalih, Radio Bačka Topola, Radio Zeppelin iz Mužlje, senćanski Radio Fox, Radio Bajmok, Radio 90 iz Hajdukova. Četrdesetogodišnji program na mađarskom jeziku Radio Subotice ostao je bez regionalne frekvencije. Nestankom ovih radio stanica iz etra vojvođanskim Mađarima je naneta neprocenjiva šteta i okrnjeno je (stečeno) pravo zajednice na informisanje na maternjem jeziku. A zaposleni u redakcijama koje su prestale da postoje ostali su bez posla.

a.Pokrajinski radijski javni servis

Radio Novi Sadod prvog dana (29.11.1949.) emituje mađarski program. Decenijama je to bio jedan od najslušanijih radija Vojvodine i regiona. Prema principima javnog servisa u današnjem shvatanju, on je ne samo informisao, nego obrazovao, vaspitavao, negovao tradicije i zabavljao. Sarađivao je sa vojvođanskim lokalnim radio stanicama, ali i sa inostranim, prvenstveno sa Radio Kossuth-om (Radio Košut). Funkcionisala je u njemu sopstvena redakcija radio-drame, kao i Radio-pozorište. Zlatno doba mu je bilo u 70-tim i 80-tim godinama prošlog veka. Tada je uveden 24-časovni mađarski program. Devedesetih godina počelo je nazadovanje i srozavanje, broj članova redakcije se prepolovio i zbog toga su nakon 2000. nestali značajni sadržaji: dečje emisije, edukativne emisije, radio drame.

Radio Novi Sad 24-časovni mađarski program trenutno emituje na frekvencijama 90.5, 92.5, odnosno 100.3 MHz. Ova tri talasa, međutim, ne garantuju pokrivanje koje je zakonski propisano za javne servise, budući da je čujnost obezbeđena jedva na 60 odsto teritorije pokrajine. Poseban problem je što druge frekvencije koje su na raspolaganju – zbog nedostatka predajnika – ne mogu da se koriste. Pretežni deo slušalaca, inače, stariji je od 50 godina, a prema nekim pokazateljima gotovo polovina pripada generaciji šezdesetogodišnjaka, ili još starijih.

NEZVANIČAN PREVOD

Program Radio Novog Sada je dostupan i na internetu. Zbog početničkih nedostataka veb stranice RTV-a, online emitovanje programa nije zadovoljavajuće, kao ni ponuda u mađarskoj verziji ove stranice.

U poslednje dve godine Radio Novi Sad je potpisao okvirne sporazume o saradnji sa 22 vojvođanske opštinske, odnosno regionalne radio stanice, čime je omogućena uzajamna programska razmena i učešće u zajedničkim projektima. U prvom redu su uslovi za ponovnu saradnju stvoreni sa onim radio stanicama koje deluju u matičnim državama manjina iz Srbije (Mađarska, Slovačka, Rumunija, Slovenija, Ukrajina), odnosno koje emituju program na jeziku srpske manjine u nekoj od susednih zemalja (Mađarska, Rumunija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska). Od 2000. godine je u programskoj politici došlo do značajnih promena: sledeći inicijative za zaživljavanje novinarstva u mađaskom duhu, redakcija se u emisijama okrenula ka pitanjima koje se tiču mađarske zajednice i stalno daje prostor za oglašavanje pripadnika političke i civilne sfere koji predstavljaju mađarsku zajednicu. Nastoji da u većoj meri priprema prijemčive, dinamične i radiofonične emisije. Ponovo je krenula produkcija drama i priče za decu. Ali je materijalno zaleđe i nadalje oskudno, nema odgovarajućih tehničkih uslova, predajnci su slabi. Najveći problem predstavlja nedostatak kadrova. Od nekadašnje redakcije sa 104 članova njihov broj je opao na 41. Postoje obećanja da će to biti povećano na 50, ali u nepoznatom roku. U redakciji radi i desetak mladih na osnovu sporazuma na određeno vreme, za niske honorare.

b.Radio stanice koje emituju na regionalnom nivou

Radio stanica koja isključivo ili pretežno emituje program na mađarskom jeziku, sa uređivačkom politikom tipa javnog servisa i koja raspolaže sa regionalnom frekvencijom je Radio Panon (Subotica), a tu su i Radio Sombor, Radio Zrenjanin i Radio Vrbas koji imaju regionalnu frekvenciju, ali emituju program koji nije pretežno na mađarskom jeziku. U ovu grupu uvrštavamo i mađarski program Radio Subotice, iako ona raspolaže sa lokalnom frekvencijom.

Radio Panonpokrenut je marta 2008. godine. Na frekvenciji 91.5MHz emituje 24-časovni program na mađarskom jeziku. Radio Panon se publici obraća sa zvučnošću, jezgrovitošću i dinamizmom komercijalnih radio stanica, na način da istovremeno objavljuje i informacije od javnog interesa i slušalaštvu nudi mogućnost sadržajne zabave. Ciljna grupa je publika generacije između 25 i 50 godina starosti. Sadržaj programa jetipa javnog servisa, ali i sa snažnim zabavnim karakteristikama. Čujnost se proteže na prostoru kojeg uokviruju opštine Subotica, Kanjiža, Novi Kneževac, Čoka, Padej, Ada, Mol, Senta, Bačka Topola, Mali Iđoš i Bečej, odnosno u Mađarskoj u području Segedina, Kiškunhalaša i Bačalmaša. Radio Panon se može slušati i online putem interneta. Prema vlastitim ispitivanjima, program ovog radija u zoni pokrivanja redovno sluša 43% ispitanika, a najviše (26%) uglavnom preko dana.

Osnivač Radio Panon-a je civilno udruženje Fond Panonija, a od 2010. suosnivač je Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine. Najveći problem predstavlja nedostatak kadrova, jer programe Radija Panon i Televizije Panon praktično priprema jedna redakcija. Ukupno je u ovoj RTV-kući 35 stalno zaposlenih (6 sa srednjom stručnom školom, 22 sa srednjom školom, 2 sa višom školom i 5 sa fakultetskim obrazovanjem) od kojih je 13 novinara, reportera, urednika i voditelja programa koji rade za oba medija. Broj spoljnih saradnika koji rade za skromne honorare je promenljiv.

NEZVANIČAN PREVOD

Radio Suboticaje osnovana 1968.godine. U početku je emitovala dnevno 3-satni, od 2003. kontinuiran 24-časovni program na mađarskom jeziku, ali je on od 2008. smanjen na 14 sati. Radio Subotica se čuje na frekvenciji 89.6 MHz u okruženju od oko 60-70 kilometara. Na internetu, međutim, ima dnevno 24-časovni uređen program. Njegov osnivač, lokalna samouprava grada Subotice, u principu podržava emisije vesti, dnevnike, jutarnje informativne emisije i popodnevne reporterske emisije. To je dnevno 315 minuta programskog vremena. Inače, Radio Subotica emituje program na mađarskom, srpskom i hrvatskom jeziku.

Od 2003. je u mađarskoj redakciji u proseku radilo preko 30 saradnika – 14 sa stalnim radnim odnosom, ostali spoljni saradnici. Od 2007. je srozavanje kontinuirano, trenutno ima 10 stalno zaposlenih (devet u Subotici, među njima šest novinara, kao i jedan u Senti). Zahvaljujući podršci Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine i Fonda domovina, u 2011. je bilo moguće anagažovanje više honorarnih saradnika, odnosno problemi sa radnom snagom su, makar i privremeno, u izvesnoj meri ublaženi.

Radio Regijeradi uokviru Javnog informativnog preduzeća iz Bačke Topole. Osnovale su ga dve opštine, bačkotopolska i maloiđoška. To je radijski javni servis, tokom 24 sata slušaocima se obraća na četiri jezika. Programi na srpskom i mađarskom jeziku su istog obima, a na rusinskom i slovačkom jeziku nedeljno 30-30 minuta. Vremensko trajanje sopstvenog programa mađarske redakcije dnevno iznosi 6 sati (nedeljno 36 sati), od toga reprize čine oko jedan sat. Redakciju čine, pored glavnog urednika i dva stalno zaposlena novinara i dva tehničara i dva spoljna saradnika. Od 2011. programska šema sadrži više mađarskog programa.

Kontinuirani program Radija Regije može se pratiti na frekvenciji 107.9MHz. Rado se sluša prvenstveno u opštinama Bačka Topola i Mali Iđoš, ali i u severnoj, srednjoj i delimično u južnoj Bačkoj, kao i u severnom Banatu, osim toga u Mađarskoj, a na hrvatskom području u Baranji. Ustanova je glavni organizator mnogih manifestacija, medijski je sponzor najpopularnijeg zabavno- muzičkog takmičenja talenata „Glas regije“. Radio Regije stavlja veliki naglasak i na funkcionisanje veb stranice, koja svežim informacijama i zapaženim reklamnim prostorom privlači čitaoce i zainteresovane. Oko 85% troškova funkcionisanja pokrivaju iz podrške lokalne samouprave.

Radio Zrenjanin, koji funkcioniše od 1979. je javno preduzeće, osnivač je lokalna samouprava. Pokriva područje srednjeg Banata – izveštava i o mađarskim naseljima, od Nove Crnje do Sečnja. Od ponedeljka do petka dnevno emituje 60-minutnu emisiju na mađarskom jeziku između 16 i 17 časova, a nedeljom popodne jednosatnu dečju i omladinsku i polusatnu versku emisiju. Emituje se na frekvenciji 103.6 MHz. Emisiju pripremaju dva novinara u stalnom radnom odnosu, a nedeljne emisije dva spoljna saradnika.

Radio Somborod 1972.funkcioniše u okviru Informativnog centra kojeg je opštinska skupština osnovala za izdavanje novina, odnosno za emitovanje radio i televizijskog programa. Sluša se na UKT talasima na frekvenciji 90.9 MHz, a na srednjim talasima na 666kHz. U područje prijema signala spadaju i Bačka, Banat, centralni deo Srbije, i pogranični delovi Mađarske, Hrvatske i Republike Srpske u Bosni i Hercegovini. Značajan deo programa posvećen je radu lokalne samouprave, odnosno političkom, društvenom i kulturnom životu grada i regije. Radio Sombor emituje program na srpskom, mađarskom i

NEZVANIČAN PREVOD

romskom jeziku. Mađarske emisije od ponedeljka do subote mogu da se čuju između 18 i 20, a nedeljom između 18 i 19 časova. Radio je zbog neuspešne privatizacije došaou veoma težak položaj, a mađarska redakcija ima svega jednog člana.

Radio Vrbaspostoji od 1969. a osnivač je Skupština opštine. Obavlja informisanje od lokalnog značaja tipa javnog servisa na srpskom, mađarskom, rusinskom i ukrajinskom jeziku. Među njegove ciljeve spada popularizacija kulturnih vrednosti i čuvanje i negovanje tradicija. Njegove emisije se mogu čuti u opštinama Vrbas, Kula, Srbobran i Mali Iđoš. Dnevno se – izuzev subotom – emituje 60-minutna emisija na mađarskom jeziku, između 19 i 20 časova, a nedeljom od 8.30 do 9.30 časova. U ustanovi praktično nema posebne mađarske redakcije, mađarski novinari rade i za srpsku redakciju, a priprema mađarske emisije oslonjena je na jednu osobu.

c.Lokalne radio stanice

Ukupna slika je na ovom planu veoma šarolika: kod nekih dnevno postoji višečasovni mađarski program, kod drugih jednom nedeljno. Pojedini saradnici su u stalnom radnom odnosu, drugi rade gotovo besplatno, naročito u dijaspori.

Radio stanice imaju mađarske emisije u sopstvenoj produkciji, lokalne vesti, događaje, razgovore, emisije za želje. Vlasnik je uglavnom lokalna samouprava, ili informativni centar kojeg je osnovala, ali, naravno, funkcionišu i radio stanice u privatnom vlasništvu.

Lokalne radio stanice

Naziv	Jezik emitovanja	Mađarski program	Tip	God. osnivanja	Vlasnička forma	Broj radnika
Radio No Limit Senta	mađarski	24 sata dnevno	komercijalni	2006	privatno	4
Radio Panda Kanjiža	mađarski, srpski	19 sati dnevno	program javnosti	1997	privatno	4+2 sp. sar.
Radio Ada	mađarski, srpski	88 sati nedeljno	komercijalni	1998	privatno	6
Radio Marija	mađarski, srpski, hrvatski	12 sati dnevno	program javnosti	2003	crkveno	volonteri
Radio Srbobran	srpski, mađarski	64 sata nedeljno	program javnosti	1968	privatno	2
Radio Temerin	srpski, mađarski	6 sati dnevno	program javnosti	1971	lok. samoup.	18
Radio Aktiv Bečej	srpski, mađarski	4 sata dnevno	komercijalni	1991	privatno	5
Radio Max Čoka	srpski, mađarski	25 sati nedeljno	komercijalni	2008	privatno	2
Radio Novi Bečej	srpski, mađarski	19 sati nedeljno	program javnosti		lok. samoup.	1
Radio YU Eco Subotica	srpski, mađarski	2 sata dnevno	komercijalni	1993	privatno	1
Radio Kula	srpski, mađarski, rusinski, ukrajinski	1,5 sati dnevno	program javnosti	1980	lok. samoup.	8
Radio Kovačica	srpski, mađarski, slovački, rumunski	1,5 sati dnevno	program javnosti	1971	lok. samoup.	1
Radio Kikinda	srpski, mađarski, romski, rumunski	6 sati nedeljno	javni servis	1991	lok. samoup.	1+2 sp. sar. .
Radio Odžaci	srpski, mađarski	2 sata nedeljno	program javnosti		lok. samoup.	1

NEZVANIČAN PREVOD

Radio Bačka Bač	**srpski, mađarski**	**1 sat nedeljno**	**program javnosti**	**1967**	**lok. samoup.**	**1**
Radio Sečanj	**srpski, mađarski**	**1 sat nedeljno**	**komercijalni**	**1999**	**privatno**	**3**
Radio BUS Kovin	**srpski, mađarski**	**1 sat nedeljno**	**komercijalni**		**privatno**	**5 volontera**

Najveći broj lokalnih radio stanica ima i svoje internet prezentacije koje, uz veća ili manja odstupanja, odložno ili bez toga, emitovane sadržaje čine dostupnim i na internetu.

Njihova sposobnost za samoodrživot izuzetno je niska. Razmera spoljne podrške prelazi 50%, a razmera sopstvenih prihoda ostaje ispod toga.

NEZVANIČAN PREVOD

II.2/B Televizije

I unutar televizijske grupe moguće je ustanoviti tri kategorije:

a. Vojvođanski televizijski javni servis
b. regionalne televizije
c. lokalni televizijski studiji

a. Vojvođanski televizijski javni servis

Mađarska redakcija je 1. januara 1968. na kanalu Televizije Beograd emitovala svoju prvu emisiju. Televizija Novi Sad od 1973. emituje svoje mađarske emisije, u početku iz Televizije Beograd, ali sa sopstvenim znakom. Sopstveni studio u Novom Sadu otvoren je 26.novembra 1976. i tada je počelo emitovanje petojezičnog programa. Nakon višekratnih reorganizacija, pokrajinska vlada je 1990. preuzela osnivačka prava od Skupštine. Tada je započeo sumrak mađarske redakcije koja je nekada pripremala velike, snažne i dobre emisije, kao i utapanje Televizije Novi Sad u RTV Srbije. Mađarska redakcija koja je krajem osamdesetih godina imala oko 100 članova, do 1993. je prepolovljena, a do 1999. je smanjena na 23 zaposlena, dok su u međuvremenu emisije ukidane ili zakržljavale. Tokom NATO bombardovanja 1999. zgrada je srušena. Značajno su oštećene i duhovne vrednosti, ali je redakcijska dokumentacija koja je čuvana u skladištima filmskog arhiva uglavnom uspela da bude spasena. Video-trake sadrže za Mađare izuzetno dragoceni materijal. Njegovo spašavanje od propadanja, odnosno konzerviranje, sistematizovanje i stručno skladištenje zasad se još čeka. Inače, zakupljena zgrada ni izbliza ne odgovara nameni, a tehnička oprema je zastarela.

Srozavanje, odnosno oštećenje osetno je i po dometu. Program koji je u zemaljskom emitovanju ranije mogao da se prima i u Kečkemetu i Temišvaru, sada se može gledati u mnogo suženijem području. Prisutan je, međutim, u svim kablovskim sistemima u pokrajini.

Televizija Novi Sad emituje program na deset jezika na drugom kanalu. Mađarski program čini otprilike 800 minuta nedeljno, rasutih među programima ostalih nacionalnih zajednica. U

osamdesetim godinama prošlog veka mađarske emisije činile su 20,06% programa. Njihovo sadašnje učešće iznosi nepuna 2 sata dnevno, što u ukupnom vremenskom trajanju programa RTV-a ne čini ni 5%, dok Mađari čine 14,28% stanovništva. Nema obrazovnih, naučnih i dečjih emisija. U redakciji radi 26 zaposlenih, broj spoljnih saradnika je promenljiv. Smanjivanje brojnosti i programskog vremena i sve izraženiji nedostatak potrebnih materijalnih i tehničkih uslova doveli su za sobom i pad kvaliteta programa. Redakcija često ne stiže na događaje sa mađarskim obeležjem, malo ima mogućnosti za snimanje na terenu.

Jedan od izvora prihoda Radio-televizije Vojvodine je pretplata. Mada je ustanova od 2006. ponovo samostalna, novac ipak i sada prelazi složen put od gledaoca, preko Elektroprivrede i Radio-televizije Srbije, nazad u pokrajinu, a pri tome RTV u ovaj proces ni nema uvida.

b.Regionalne televizije

Televizija Panon emituje progam isključivo na mađarskom jeziku, sa uređivačkom politikom tipa javnog servisa. Zvanično raspolaže sa lokalnom frekvencijom koju je u Subotici dobila po sistemu podele vremena, ali zahvaljujući kablovskom sistemu može da važi kao regionalna televizija čiji program stiže gotovo u polovinu mađarskih domaćinstava. Pored dnevnog šestočasovnog programa čiji je prijem obezbeđen u etru, u kablovskoj mreži ima dvadesetčetvoročasovno programsko vreme i može se pratiti u Subotici i u 24 naselja drugih devet lokalnih samuprava, kao i putem interneta na bilo kojoj tački sveta. Značajan deo emsijija Televizija Panon titluje na srpskom, odnosno mađarskom jeziku, imajući u vidu da se njen program može pratiti u 70 000 domaćinstava, u kojima žive i brojni pripadnici druge nacionalnosti. Prema sopstvenim procenama, 43% gledalaca najviše voli informativne emisije, a 34% reportažne emisije, zbog čega redakcija najveći akcenat stavlja na te emisije. Svi gradovi, odnosno naselja pokrivena signalom redovno su nedeljno zastupljeni u emisijama, budući da redakcija smatra da vojvođanski Mađari treba da sebe prepoznaju u programu da bi ga gledali, ali i zato da bi TV Panon što bolje mogla da doprinese opstanku i razvoju naše zajednice.

Većina zaposlenih u RTV Panon ima ispod 35 godina starosti. Istovremeno, trećina je sa sela: potiču iz takvih severnobačkih naselja, odnosno putuju na posao, gde inače ne bi imali gotovo nikakve mogućnosti za zapošljavanje.

U pogledu tehničkih uslova, činjenica je da studiji nisu u potpunosti u skladu sa namenom, jer su obezbeđeni rekonstrukcijom manjih prostorija zgrade koja nije bila projektovana za televizijsku produkciju.

TV Panon i Radio Panon funkcionišu preko civilnog udruženja Fond Panonija koje je osnovano 2005. Koristeći mogućnosti iz novog zakona, Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine je 30.jula 2010. postao suosnivač Fonda Panonija.

RTV Panon svoje funkcionisanje sa 90% obezbeđuje iz konkursnih sredstava i druge podrške, ona uglavnom potiču iz izvora matične države (60%), zatim sa 30% iz pokrajinskih i izvora lokalnih samouprava, a 10% iz izvora republičke vlade. Fond Panonija je između 2007. i 2009. kao ustanova od nacionalnog značaja dobio značajniju podršku matične države, koja je iznosila gotovo ¼ njegovog budžeta. Od 2006. kontinuirano konkuriše i u

NEZVANIČAN PREVOD

Srbiji, relativno uspešno. Finansiranje koje je zavisno od konkursa, međutim, postojanje ustanove čini nesigurnim, tako da najvažniji zadatak predstavlja obezbeđenje stabilnog i stalnog izvora finansiranja. Inače, između 2006. i 2009. napisano je preko 100 projekata, od kojih je 60 i uspešno realizovano.

Televizija Mozaik, sa sedištem u Novom Sadu, prva je vojvođanska mađarska televizija, civilnog sektora koja je stvorena sa namerom da se za mađarsku zajednicu u Novom Sadu i mađarsku dijasporu koja živi u južnom delu pokrajine priprema i emituje kontinuiran program na mađarskom jeziku. Program TV Mozaik-a krenuo je septembra 2004. sa 30-minutnom emisijom tipa dnevnika, koju je pripremala malobrojna redakcija sa skromnom tehničkom opremom i koju je gledaocima emitovala uz pomoć zemaljskog predajnika malog dometa. Iz ovog je nastao današnji 12-časovni program na mađarskom jeziku, u kojem 2,5-časovni program u sopstvenoj produkciji priprema 18 stalnih i 4 honorarna saradnika. Program se emituje preko zemaljskog predajnika dometa od oko 60 kilometara, ali je on zastupljen i u novosadskoj, temerinskoj, bečejskoj, srbobranskoj, novobečejskoj, maloiđoškoj, vrbaskoj, kulskoj i kablovskoj mreži Crvenke. Vode se pregovori i o uključivanju programa TV Mozaik-a u kablovske televizijske mreže Bačke Palanke, Bačke Topole, Inđije i eventualno i druge. U pripremi programa imaju se u vidu potrebe svih generacija i socijalnih slojeva među Mađarima, pa je tako programska šema namenjena gledaocima od 7-78 godina starosti. Bilo uz pomoć titlovanja, bilo sihronizovanja, pokušava da omogući da njene emisije mogu da razumeju i oni koji ne govore naš jezik.

Redakcija je kao svoj prvorazredni zadatak odredila da, uz pomoć Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine, uz podršku mađarskih političkih činilaca i iz domaćih i mađarskih finansijskih izvora, obezbedi da svoj program učini dostupnim i Mađarima Srema i srednjeg i južnog Banata i da Mađare koji tamo žive u rasejanju uključi u pripremu programa. Upravni odbor Televizije Mozaik, njen programski savet i redakcija se nadaju da će proces digitalizacije olakšati ostvarenje ovih ciljeva. Inače, na konkursu za frekvencije su Mozaik i TV Delta zajednički dobile jednu lokalnu frekvenciju, preko koje je omogućen prijem 12-časovnog programa u gradu Novom Sadu u okolnim mestima. Troškove funkcionisanja sa 95% pokrivaju različiti oblici podrške, a 35% od toga obezbeđuje se na lokalnim, pokrajinskim, republičkim i konkursima u matičnoj državi.

NEZVANIČAN PREVOD

c.Lokalne televizije

U Vojvodini, pored dosad pomenutih, funkcioniše još 5 televizija sa lokalnim frekvencijama koje pripremaju program i na mađarskom jeziku, a i više kablovskih operatera emituje više ili manje programa sopstvene produkcije, ili snima događaje i prenosi ih bez montaže. Na lokalu su veoma popularne, mnogi prate njihove programe. Česte su reklamne emisije, emisije želja i muzičke emisije.

Lokalne televizije

Naziv	Jezik programa	Mađarski program	Tip	God. osn.	Vlasnička forma	Broj radnika
TV OK Kovačica	srpski, mađarski, slovački, rumunski	30 minuta dnevno	javni servis	2001	lok.sam.	2
Novosadska Televizija	srpski, mađarski	15 minuta dnevno	javni servis	1999	lok.sam.	1
Tv Bačka, Vrbas	srpski, mađardski	30 minuta nedeljno	javni servis	2009	lok.sam.	1
TV Pančevo	srpski, mađarski, slovački	27 minuta nedeljno	javni servis	1992	lok.sam.	2
YU Eco TV Subotica	srpski, mađardski	2 sata dnevno	komercijalni	2001	privatno	2
Info TV, Pačir	mađarski	24 sata dnevno	kablovski	2007	civilno	4
TV Torda	mađarski	24 sata dnevno	kablovski	2006	civilno	
Omega TV Bačka Topola	srpski, mađarski	12 sati dnevno	kablovski	2006	privatno	1
Pro Media, Senta	srpski, mađarski	9 sati dnevno	kablovski	2008	privatno	3
Express Channel, Bačka Topola	srpski, mađarski	5 sati dnevno	kablovski	2002	lok.sam.	2
Info TV, Kanjiža	srpski, mađarski	3 sata dnevno	kablovski	1996	lok.sam.	4
Tisa Info Kanal, Bečej	srpski, mađarski	1 sat dnevno	kablovski	2003	lok.sam.	2
K23, Subotica	srpski, mađarski	1 sat dnevno	kablovski	1991	privatno	2
City TV, Subotica	srpski, mađarski	2 sata nedeljno	kablovski	2005	privatno	2

NEZVANIČAN PREVOD

II.3.INTERNET MEDIJI

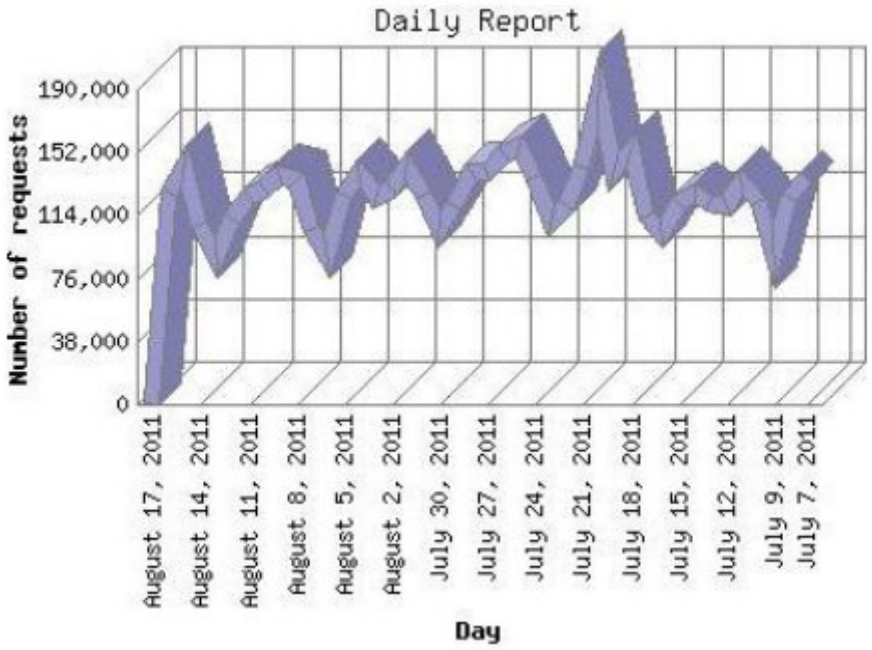
Najviše sredstava informisanja ima sopstvene internet prezentacije koje, uz veća ili manja odstupanja i sa odlaganjem ili bez, omogućuju dostupnost štampanih, odnosno emitovanih sadržaja i na internetu. Zatim, gotovo svaka opština ima jedno-ili dvojezičnu internet prezentaciju, ali se ove stranice samo retko ažuriraju, pa služe više kao pozadinska informacija, a manje za dnevno informisanje.

Mediji sa samostalnom uređivačkom politikom koji su dostupni samo na internetu i koji funkcionišu kao informativni portali su: Vajdaság Ma – www.vajma.info, (Vajdašag ma) i Vajdaság Portál – www.vajdasag.eu (Vajdašag portal).

Vajdašag ma(VajdaságMa) prve su internet novine na mađarskom jeziku u Vojvodini. Osnovane su 2003. privatnom inicijativom i privatnim sredstvima, da bi funkcionisale zahvaljujući doprinosu osnivača i materijalne podrške fondacija. Nacionalni informativni portal postao je poznati učesnik medijske scene vojvođanskih Mađara, obogaćuje i upotpunjava informisanje Mađara. Osim osnovnog zadatka internet novina koje se uređuju

na klasičan način, u formi dnevnika – informisanja - osnovan je i zarad jačanja duhovne snage mađarske zajednice koja živi u Vojvodini. Tokom niza godina izrastao je u najčešće citirano sredstvo informisanja vojvođanskih Mađara. Ima dvadeset stranica koje se kontinuirano ili ređe ažuriraju i više poznatih vojvođanskih novinara uređuje ili je uređivalo nedeljno ažuriranu rubriku. Portal obajvljuje izbor vesti i na srpskom i engleskom jeziku.

Vajdašag ma je u službi informisanja vojvođanskih Mađara, ali je krug njegovih čitalaca mnogo širi. Prema podacima o posećenosti, trećina čitalaca je iz Mađarske, većinu među njima, kako se pretpostavlja, čine vojvođanski Mađari koji su se iselili u matičnu državu, ali informativne usluge portala koriste i mediji u Mađarskoj. U ne malom broju posećuju ga i pripadnici mađarskih zajednica Karpatskog basena, kao iz Zapadne Evrope ili prekookeanskih područja, pretpostavlja se takođe Mađari vojvođanskog porekla. I srpski mediji često objavljuju njegove vesti. Posećenost portala prikazana je na grafikonu koji sledi.

Broj dnevnih poseta portalu Vajdašag ma blago premašuje tri hiljade. Broj dnevnih skidanja, čak i tokom leta – sa izvesnim padom – prelazi dnevni prosek od 120 hiljada, a broj skinutih stranica dnevno približno iznosi deset hiljada. Na mesečnom nivou ima 26 hiljada pojedinačnih posetilaca, koji u proseku mesečno ostvare 84 hiljade poseta portalu, pri čemu mesečno skidaju gotovo 300 hiljada stranica.

Vajdašag portal (Vajdaság Portál) se na internetu pojavio 2004. i funkcioniše kao privatni poduhvat. U početku je predstavljao zbirku linkova za jugoslovenske mađarske veb stranice, da bi bio proširen informatorom o vojvođanskim programima, konkursima i informacijama i vestima iz oblasti obrazovanja. U međuvremenu se i internet razvijao, pa je tako više puta morao da menja server i internet adresu. Vajdašag portal trenutno nema stalnih, plaćenih saradnika.

U okviru strategije informacionog društva Mađarske, 2003. je osnovan MaITT (Telo za informaciono društvo Mađarske) i 2003/4 u Karpatskom basenu oko 350 internet domena za pristup, a među njima je ustanovljeno 36 vojvođanskih pristupnih e-tačaka (eMagyar pont). Uspostavljena je internet mreža koja povezuje Mađare u ovom prostoru. U okviru toga, sa ciljem razvijanja informisanja vojvođanskih Mađara, započelo je funkcionisanje zajedničkog informativnog portala zajednica u rasejanju **Kistérségi Hírmondó**www.kistersegi.info (Kišteršegi hirmondo). Na portalu su mesta dobili lokalni mediji, ali je 2009. aktivnost stala. Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine je 2011. oživeo taj internet prostor i samo od korisnika zavisi kakvim će ga sadržajima popuniti.

II.4.PROFESIONALNO SAMOORGANIZOVANJE VOJVOĐANSKIH NOVINARA – UMNV

Sa ciljem efikasnijeg informisanja na maternjem jeziku, bolje međusobne saradnje sredstava masovnih komunikacija vojvođanskih Mađara, obezbeđenja mogućnosti edukacije novinara i stručnog osposobljavanja, uspostavljanja saradnje sa domaćim i stranim profesionalnim organizacijama, kao i poboljšanja položaja zaposlenih u medijima, 2003. godine je osnovano Udruženje mađarskih novinara Vojvodine. UMNV je još te godine izradilo i prihvatilo Etički kodeks vojvođanskih mađarskih novinara, koji se zasniva na sličnim međunarodnim i domaćim dokumentima. Udruženje je bilo inicijator i suosnivač Konvencije udruženja prekograničnih mađarskih novinara.

Aktivnost UMNV-a je nakon početnog zamaha opala, čak je na nekoliko godina praktično zamrla. Međutim, posle izbora održanih 2009. njegov rad je obnovljen i trenutno ima oko 120 registrovanih članova. U 2010. je osnovana i omladinska sekcija UMNV-a, koja okuplja oko 40 mladih koji rade u omladinskim programima, školskim listovima itd. Udruženje pokušava da uz pomoć konkursnih sredstava obezbedi opremu za početnike, kao i da organizuje njihovu edukaciju.

III. OPŠTA SLIKA STANJA - SAŽETAK

Vojvođanske mađarske medije ponajviše karakteriše izuzetno bogat institucionalni sistem i tradicije, a istovremeno rasutost, profesionalno nazadovanje i sledstveno tome gubitak tržišta. Postoji preko sto pokrajinskih, regionalnih, opštinskih i lokalnih medija koji u potpunosti ili delimično obavljaju informisanje na mađarskom jeziku u štampanom, elektronskom ili internet obliku, sa različitom dinamikom pojavljivanja. Ovo u pojedinim područjima pokrajine zadovoljava potrebe korisnika i tamo bi u narednom periodu pre trebalo razmišljati o racionalizaciji unutrašnjih rezervi već postojećeg institucionalnog sistema i o razvijanju međusobne saradnje. Ovo se ne može reći za ona područja u kojima Mađari žive u rasejanju, prvenstveno o Južnoj Bačkoj, Srednjem- i Južnom Banatu, kao i o Sremu. U ovim regijama bi informativni sistem na mađarskom jeziku trebalo dalje graditi i razvijati.

U sistemu se kao osnivač, odnosno vlasnik pojavljuje država, pokrajina, Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine, lokalne samouprave, nevladine organizacije, kulturna društva, preduzeća i privatna lica, kao i njihova kombinacija. Činjenica je da se privatizacija pokazala kao najlošije rešenje, jer ona po pravilu vodi ka ukidanju sadržaja na manjinskim jezicima.

NEZVANIČAN PREVOD

Radio i TV-stanice koje emituju program na mađarskom jeziku u pretežnoj većini funkcionišu u okviru zakonskih uslova, odnosno raspolažu sa dozvolama za frekvencije. Ali, ne može da se ne pomene da je radio-stanicama na mađarskom jeziku raspodeljeno manje dozvola nego što bi bilo opravdano. Zbog toga je, recimo, Srednji- i Južni Banat ostao bez radijskog programa na mađarskom jeziku, ali belih mrlja ima i u Bačkoj.

Gotovo svi – čak i najveći – žale se na nedostatak novinara. To se, s jedne strane, može objasniti lošim materijalnim položajem medijske industrije – zbog niskog nivoa plata profesija nije privlačna. Socijalni položaj zaposlenih svakako treba poboljšati. Izuzetno je velika potreba za obrazovanim novinarima i stručnim osposobljavanjem, što je i razumljivo, budući da medijsko društvo karakteriše nedovoljna obrazovanost. Ovo zahteva hitno rešavanje, tim pre što se nadmoćna većina sredstava informisanja oslanja na materijale iz sopstvene produkcije. Očigledan je, dakle, nedostatak otvorenosti i teritorijalne kohezije redakcija. Mada je saradnja sa drugim redakcijama na više mesta praksa koja živi, više njih bi imalo potrebe za intenzivnijom saradnjom i razmenom programskih i drugih sadržaja.

I pored toga što sve redakcije imaju računare, smatraju da je tehnički i infrastrukturni razvoj neophodan. Gotovo svakoj redakciji bio bi potreban i automobil. Upućuje na egzistencijalnu nesigurnost činjenica da, uopšte uzev, ove investicije ne mogu da obezbede sostvenim snagama.

Analiza strukture prihoda nedvosmisleno iskazuje da vojvođanski mađarski mediji predstavljaju institucionalni sistem koji se u značajnoj meri oslanja na domaće i budžetske izvore iz Mađarske, koji ne mogu da budu samoodrživi. Upravo zbog toga svoju budućnost ne vide sigurnom, svoje funkcionisanje i održivost, te na svim nivoima (lokalna samouprava, pokrajina, republika, matična država, Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine) očekuju pomoć za stabilizovanje svog materijalnog položaja. Pojedini raspolažu sa značajnom državnom podrškom. Drugi, doduše, redovno konkurišu, ali je takvo ostvarivanje prihoda izuzetno nesigurno. U nepovoljnoj ekonomskoj situaciji, zbog smanjene platežne moći, sve je teže prodati novine i oglasni prostor i zbog toga se stalno smanjuju ovi izvori prihoda. Rast štamparskih usluga i čitalačke navike ciljne grupe potrošača informacija postepeno guraju tendenciju ka smanjenju štampanog tiraža. U dostavljanju informacije na maternjem jeziku (tekst, slika, pokretna slika i tonski zapis) verovatno će u prvi plan izbiti elektronski, digitalizovani formati: radio, televizija, Internet, mobilni telefon, odnosno tehnička oprema prikladna za njihov zajednički prijem.

Globalna je pojava da svi medijski učesnici treba nanovo da definišu svoju ulogu, funkciju, misiju, tržišno pozicioniranje. Promene se bez izuzetka odnose na sve, ali se u periodu pred nama najkorenitije promene mogu očekivati na planu elektronskih medija. I u Srbiji će za nekoliko godina tradicionalno analogno emitovanje radio i televizijskog programa zameniti digitalno. A internet radio i televizija otvara nove perspektive, nagoni na novi način shvatanja i zahteva potpuno nova rešenja. Upravo zbog toga, taj period treba dočekati sa odlučnim stavovima i jasnom koncepcijom. U interesu što bolje pripremljenosti mađarskog medijskog sistema, potreba sagledavanja i novog usklađivanja je očigledna.

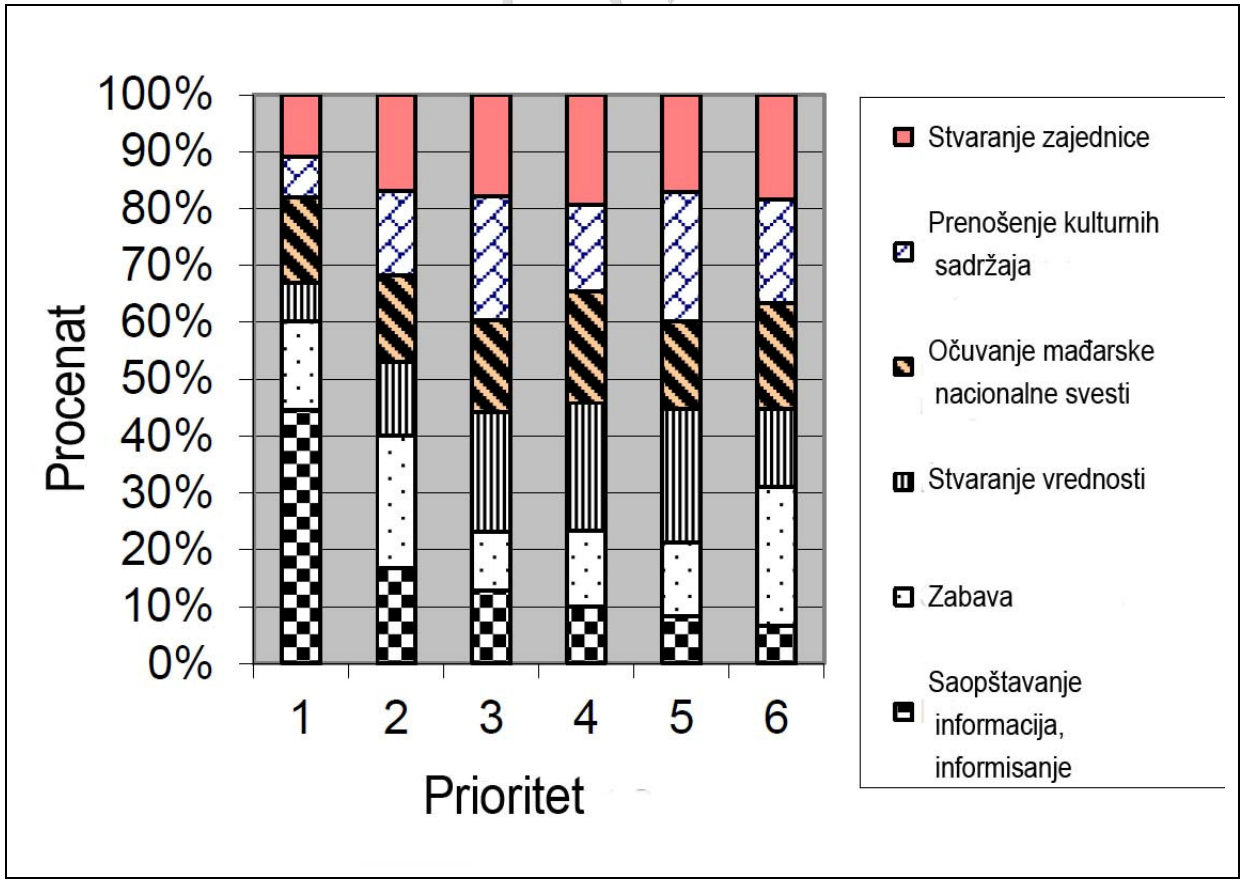
Na promenu i izmenu shvatanja navode i promenljive potrebe zajednice. Mađari ovog područja bi želeli kvalitetno, savremeno i objektivno informisanje. Ulogu mađarskih medija u održavanju zajednice vide kao opravdanu. Žele pristup brojnim lokalnim vestima, ali istovremeno smatraju značajnim da informacije o vojvođanskim Mađarima stignu do Mađara

NEZVANIČAN PREVOD

koji žive na drugim područjima, odnosno i do pripadnika drugih nacija. Za vojvođansku mađarsku medijsku industriju je gotovo bez izuzetka karakteristično da se na ove promene reaguje sporo, zakasnelo, ili da se uopšte ne reaguje. Pripremanje i pružanje sadržaja uglavnom ide po starim, uhodanim, tradicionalnim i prevaziđenim šemama.

Potrebno je proceniti ne samo promene u potrebama čitalaca, nego treba odgovoriti digitalnim izazovima i iskorišćavanju digitalnih mogućnosti. Štampani i elektronski mediji se sve više povezuju. Današnji štampani oblik dnevnih listova za mladu generaciju većinom postaje bezvredan, na njihovo mesto, polazeći od generacijskih obeležja, dolazi brzo i aktuelno informisanje uz pomoć računara. Listovi treba da se modernizuju, kako bi potrebe mogli da zadovolje i na najrazličitijim platformama, sajtovima, iPod-ovima, mobilnim telefonima i laptopovima. Bilo bi potrebe za održavanjem komunikacije sa redakcijama i novinarima, čime bi mladi mogli da se privuku ovim novim medijima. Ova forma ne bi značila kraj štampanih medija, pre bi moglo da se govori o rođenju i zamahu nove, životnije i modernije varijante.

Istraživanje javnog mnjena koje je po narudžbi Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine sprovelo Društvo za regionalne nauke (Subotica) i koje je obavljeno septembra 2011. posebno se bavilo time kakve bi ciljeve trebalo imati u vidu u vojvođanskim mađarskim medijskim uslugama. Kao i 2007. i sada najviše ispitanika saopštavanje informacija smatra najvažnijim. Sa tadašnjeg petog mesta zabava je skočila na drugo, potiskujući očuvanje svesti o mađarskoj nacionalnoj pripadnosti na treće mesto. Sledi stvaranje zajednice i vrednosti, a na poslednjem mestu je prenošenje kulturnih sadržaja.

U pogledu organizovanja ustanova masovnih komunikacija, 91% ispitanika je zainteresovano za to da funkcioniše jedna jedinstvena vojvođanska mađarska medijska mreža. A 81 % podržava i stvaranje medijske mreže Karpatskog basena. Obe vrednosti su za oko 3 procentna poena veće nego 2007. Dakle, Mađari koji žive u ovom području, još bi naglašenije želeli prijem i slanje vesti iz matične države i ostalih prekograničnih područja, odnosno prema njima. Za njih uspostavljanje mađarske medijske mreže ne znači jednopartijnost ili jednoglasje, nego stvaranje nesputanih veza, komunikaciju koja prevazilazi granice.

Potreba mađarskog informativnog sistema je da stalnom komunikacijom medijskih rukovodilaca i novinara i primenom razvijene medijske tehnologije bude garantovano brzo i verodostojno informisanje regije, čime možemo da se približimo i Evropi. Za ovo, odgoj nedostajućih medijskih stručnjaka i potrebna ulaganja predstavljaju hitnu potrebu vojvođanskih Mađara.

IV. STRATEŠKI RAZVOJNI CILJEVI

Putem sprovođenja medijske strategije želeli bismo da u određenom periodu postignemo razvojne ciljeve vojvođanskih mađarskih medija.

Medijski razvojni ciljevi NSMNM-a za period između 2011. i 2016. su sledeći:

1. Jačanje masovnih komunikacija tipa javnog servisa, koje su u mađarskom duhu i koje izgrađuju, održavaju i razvijaju zajednicu
2. Povećanje kvaliteta i čitanosti vojvođanskih mađarskih pisanih medija
3. Podržavanje mađarskih redakcija Radio i Televizije Vojvodine
4. Obezbeđenje kontinuiranog radijskog i televizijskog programa na mađarskom jeziku
5. Podizanje profesionalnog kvaliteta vojvođanskog mađarskog medijskog društva

IV.1. Jačanje masovnih komunikacija tipa javnog servisa, koje su u mađarskom duhu i koje izgrađuju, održavaju i razvijaju zajednicu

Održavanje i funkcionisanje medija zavisno je od interesa zajednice, potreba korisnika i tržišnih uslova, uzimanja u obzir materijalnih, tehničkih i mogućnosti u oblasti ljudskih resursa, odnosno njihovog potpunog i racionalnog korišćenja. Prvenstveni zadatak je funkcionisanje medija orijentisanih ka kvalitetu i prijemčivosti kod publike i koji mogu da udovolje i najvišim evropskim zahtevima. Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine će učiniti sve kako bi mediji bili u službi opstanka vojvođanske mađarske zajednice u predstavljanju nacionalnog interesa. U interesu toga, svojom aktivnošću i merama garantuje da će u vojvođanskom mađarskom medijskom sistemu svi činioci vojvođanske mađarske medijske sfere pronaći svoje mesto i ulogu, ukoliko

- funkcionišu prema profesionalnim i etičkim pravilima prihvaćenim u evropskim razvijenim demokratijama i ujedno poštuju relevantne zakone Srbije i propise Vojvodine, odnosno odluke Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine (ovo poslednje odnosi se na ustanove u nadležnosti NSMNM-a);

NEZVANIČAN PREVOD

- ne zastupaju političke i uske grupne interese, nego društvene vrednosti;
- predstavljaju deo medijskog sistema Srbije, odnosno Vojvodine, dakle uzimaju učešća u obavezama i pravima koja se odnose na celinu sistema;
- uživaju slobodu koja odgovara evropskim normama.

Ukoliko kao osnovni princip prihvatimo očekivanje zajednice da je vojvođanskim Mađarima – pored evropskog kvaliteta – potrebno informisanje koje nije samo na mađarskom jeziku, nego je u mađarskom duhu, onda to postavlja izvesna očekivanja u odnosu na vojvođanske mađarske medije, a i među njima prvenstveno u odnosu na ona sredstva informisanja čiji je osnivač Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine, odnosno suosnivač.

- Mediji tipa javnog servisa obavezni su da služe celini zajednice.
- Medij tipa javnog servisa ima i kulturni zadatak: predstavlja jezik nacije, njenu istoriju, njen svakodnevni društveni i kulturni život.
- Zadatakmedija tipa javnog servisa, nadalje, je obrazovanje i prosvećivanje.
- Mediji tipa javnog servisa imaju demokratske obaveze, tokom izbora ili referenduma su na licu mesta: objašnjavaju, tumače, informišu, postavljaju osnovna pitanja i prate događaje, o političkim izbornim mogućnostima informišu birače.

IV.2 Povećanje kvaliteta i čitanosti vojvođanskih mađarskih pisanih medija

Strateški cilj predstavlja povećanje kvaliteta i čitanosti vojvođanskih mađarskih medija, obezbeđenje njihove partijske neutralnosti, povećanje budžetske podrške u skladu sa profesionalnim rezultatima i podrška naporima za samoodržanje.

Mađar soje jedini vojvođanski mađarski dnevni list koji je tokom gotovo sedamdesetogodišnjeg postojanja usađen u svesti zajednice, mada je njegov čitalački tabor značajno opao. Njegov glavni zadatak je objavljivanje tema koje dotiču i interesuju manjinu, kao i aktuelnih informacija, u čemu izbor tema predstavlja naglašeni zahtev. Kao jedini dnevni list, ima jedinstvenu ulogu očuvanja i izgrađivanja zajednice u prezentovanju nacionalnih vrednosti, tradicija, ciljeva i napora iz dana u dan. Zbog toga redakcija Mađar so-a i ceo radni kolektiv treba da učine sve za podizanje nivoa čitanosti, jer je upravo zbog stalnog opadanja tiraža nezaobilazno da se odgovori potrebama čitalaca i da se proširi njihov tabor. Uoči reorganizacije iz 2005. godine, konsultantska firma „Altis Consalting“ analizirala je ekonomski položaj Mađar so-a i, uzveši u obzir i rezultate istraživanja javnog mnjenja u pet naselja (Subotica, Senta, Kanjiža, Bačka Topola, Bečej), pripremila svoj predlog reorganizacije. U istraživanju medija koje je Društvo za regionalne nauke obavilo 2007. godine, ispitanici su formulisali i konkretne razvojne predloge u vezi sa Mađar so-om. Odgovori su pokazali da bi čitaoci želeli više strana u boji, bolji kvalitet papira, više raznolikijih sadržaja koji privlače pažnju, manji format, savremeniji izgled. Kretanja u oblasti medijske potrošnje koja su došla do izražaja u istraživanju iz 2011. upozoravaju na postepeno preorijentisanje Mađara na srpsku štampu. Zbog toga je modernizacija profila nezaobilazna, dakle, treba razmotriti takvo preobražavanje spoljnog izgleda koje neće ugroziti ispunjavanje zadataka medijatipa javnog servisa. Značajna je i izrada i praktična primena takve uređivačke politike koja omogućava prilagođavanje dnevnog lista izmenjenim potrebama čitalaca i tržišta. To podrazumeva obnavljanje redakcijskog rada, viši nivo profesionalnosti, obezbeđenje mogućnosti da profesionalno iskusni i

NEZVANIČAN PREVOD

saradnici spremni za inovacije preuzimaju veće odgovornosti, jačanje dopisničke mreže, kao i preobražaj obličja lista, što može omogućiti smanjenje troškova štampanja, lakše listanje i tržišno prijemčiviji izgled . Moguće je razmotriti čak i 30-procentno smanjenje prodajne cene u interesu unapređenja prodaje. Cilj je povećanje prodaje za bar 20%, pre svega u slučaju veoma niskotiražnih brojeva ponedeljkom, utorkom, sredom i petkom. Za povećanje popularnosti, Mađar so kontinuirano razvija svoje internet izdanje koje će, kako se očekuje, zajedno sa dnevnim listom vremenom postati sposobno za tržište. Treba ojačati karakter informativnog portala na veb-sajtu. Treba iskoristiti mogućnost da kao vojvođanski mađarski medij može da za nekoliko trenutaka prenese ekskluzivne vesti iz Srbije i Vojvodine prema čitaocima i novinskim agencijama u Mađarskoj i drugim prekograničnim regijama u kojima žive Mađari, ali i prema javnosti Srbije. U interesu toga, pre svega unutar preduzeća, treba nedvosmisleno definisati organizacionu strukturu.

U pogledu strateške budućnosti izdavačke kuće značajan činilac je i štamparija. Štamparija Mađar so-a od aprila 2010. raspolaže sa sertifikatom kvaliteta ISO 9001 i ISO 14000, što je jedan od preduslova za štampanje udžbenika. Isto tako, važnu aktivnost predstavlja i štampanje poštanskih maraka. U interesu što bolje iskorišćenosti i većih prihoda štamparije, naglašeni zadatak predstavlja što efikasniji razvoj sredstava. Nezaobilazno je preispitivanje više činilaca, a mogući koraci su završetak obnove drugog pogona, preseljenje štamparskih mašina u drugi pogon, obezbeđenje efikasnog rukovođenja štamparijom i uvećanje spoljnih narudžbi.

Uzimajući u obzir moguća rešenja, treba što pre inicirati regulisanje vlasničkih prava nad zgradom sedišta Mađar so-a, bolju iskorišćenost njegovih kancelarijskih kapaciteta, razmotrivši i mogućnost osnivanja jednog mađarskog medijskog i kulturnog centra. I od strane zajednice se ukazala potreba za tim i mogao bi da ima izuzetno značajnu ulogu u održanju zajednice. Pored različitih kulturnih manifestacija, mogao bi da obezbedi prostor i pojedinim ustanovama vojvođanskih Mađara koje imaju sedište u Novom Sadu. U samoj redakciji, nezaobilazno je obezbeđenje boljih uslova rada, ali, istovremeno, i povećanje redakcijskog učinka. Isto to se odnosi i na odeljenja za distrubiciju lista i za oglase. Sprovođenjem svih programa moguće je jačanje sposobnosti za samoodržanje Mađar so-a, D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost i istovremeno je moguće povećanje čitanosti lista, odnosno njegove prodaje. Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine – u saradnji sa Republikom Srbijom, Autonomnom Pokrajinom Vojvodinom, kao i nadležnim institucijama matične države – doprineće obezbeđenju optimalnih materijalnih sredstava za izlaženje dnevnog lista.

U odnosu na **Het nap**, očekivanja su da on postane tribina javnog života i kulturnog života vojvođanskih Mađara, dakle da omogući pojavljivanje analiza, intervjua i mišljenja sa sadržajima iz oblasti politike, javnog života, ekonomije, verskog života i kulture, kao i negovanje društvenog dijaloga koji se njihovim tragom uspostavlja. Zadatak Het nap-a je i da vojvođanskom mađarskom čitalačkom taboru obezbedi takav informativni izvor koji se prihvata dopunjavanja tema obrađenih u većinskim srpskim i medijima Mađarske, mogućnosti dijaloga sa većinskom nacijom i sa matičnom državom, kao i razjašnjavanja spornih pitanja unutar vojvođanske mađarske zajednice. Njegov glavni zadatak nije da objavljuje vesti, nego da tragom dnevnih događaja neguje istraživačko, analitičko, činjenično, komentatorsko novinarstvo, uvek imajući u vidu prvenstveno profesionalne i etičke norme i interese zajednice.

Het nap što pre treba da doživi značajnu promenu profila, kako bi odgovorio izmenjenim interesima zajednice a, istovremeno, zadržao svoju ulogu u čuvanju vrednosti, izgradnji zajednice i iformisanju dijaspore. Het nap treba da bude i spolja i iznutra obnovljeni politički, društveni, kulturni i porodični nedeljnik javnog života , na osnovama koje slede moderne tendencije, sa novim izgledom i

NEZAVISNI PRIKAZ

sadržajem koji je prilagođen potrebama čitalaca. Istovremeno, treba pronaći sve načine kako bi stigao do još većeg broja mađarskih čitalaca. Redakcija Het nap-a treba da učini sve u interesu povećanja nivoa čitanosti lista.

Dnevni list Mađar so i nedeljnik Het nap nisu međusobni konkurenti, nego – uzajamno se dopunjujući i jačajući – partneri na vojvođanskoj mađarskoj medijskoj sceni. U interesu nezaobilazne racionalizacije, zadatak zajedničke stručne grupe je razrada različitih mogućnosti saradnje Mađar so-a i Het nap-a, organizovanja zajedničkih reklamnih i akcija nagradnih igara koje štampu približavaju čitaocu, a istovremeno čitaoce motivišu na kupovinu oba lista.

U uspostavljanju sistema regionalnih listova, značajno stanovište je da za pet regija (severno-bačka, južno-bačka, severno-banatska, južno-banatska, sremska) bude obezbeđeno stalno prisustvo štampe, barem sa po jednim izdanjem. Zadatak regionalne štampe je da pruži detaljno informisanje na mađarskom jeziku o događajima u regiji za tamošnje stanovništvo. Istovremeno, kroz bolju saradnju, treba obezbediti stalno pojavljivanje regionalnih, odnosno lokalnih vesti u dnevnom listu i nedeljniku.

IV.3 Podrška mađarskim programima i redakcijama Radio-Televizije Vojvodine

Pokrajinski radio i televizijski javni servis je prema zakonu Radio-televizija Vojvodine, odnosno u našem slučaju mađarska redakcija radija i televizije u Novom Sadu (u daljem tekstu Radio Novi Sad, odnosno Televizija Novi Sad). Karakter javnog servisa ujedno znači da je za njegovo funkcionisanje i izdržavanje odgovorna država, a istovremeno je novi zakon (Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, Službeni glasnik Republike Srbije, 72/2009) dao više ovlašćenja nacionalnim savetima. Vojvođanska mađarska zajednica i Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine na osnovu toga očekuju da medijske vlasti u Srbiji, Upravni odbor RTV-a, odnosno rukovodstvo RTV-a poštovanjem zakona kontinuirano obezbede ostvarivanje tih ovlašćenja u potpunosti.

Zahvaljujući svojoj šestodecenijskoj prošlosti, Radio Novi Sad je pionir vojvođanskih elektronskih medija, koji (je) zbog toga imao/la i ulogu u stvaranju i očuvanju tradicije. Ovome se pre više od četiri decenije pridružila i Televizija Novi Sad. Nažalost, sadašnja situacija RTV-a ni sa tehničkog, pravnog, niti sa stanovišta ljudskih resursa ne odgovara modernim slušateljskim/gledateljskim očekivanjima zajednice. Za poboljšavanje situacije, garantovanje kvaliteta i nesmetanu pripremu/emitovanje programa koji zadovoljava potrebe zajednice neophodno je više mera, za čije preduzimanje treba ostvariti čvrstu saradnju sa rukovodstvom RTV-a, odnosno Radio Novog Sada i Televizije Novi Sad. RTV je radiodifuzna ustanova javnog servisa Autonomne Pokrajine Vojvodine, među čijim se najvažnijim zadacima nalazi i informisanje na manjinskim jezicima, odnosno produkcija sadržaja drugog karaktera. Jedan od osnovnih preduslova za to je obezbeđenje materijalne osnove, što u velikoj meri zavisi i od obima prihoda od pretplate. Rukovodstvo RTV-a treba da obezbedi mnogo neposredniji uticaj na prikupljanje i korišćenje finansijskih sredstava.

U obe redakcije potrebno je brzo podmlađivanje i povećanje broja kadrova koji pripremaju program. Istovremeno, treba ostvariti odgovarajuće personalne promene. Mađarskim redakcijama treba omogućiti uspostavljanje efikasne i funkcionalne dopisničke mreže, kao i zalagati se za saradnju sa ostalim lokalnim i regionalnim radijskim i televizijskim stanicama u pokrajini koje emituju program (i) na mađarskom jeziku. U interesu obogaćivanja programske ponude, treba

NEZVANIČAN PREVOD

maksimalno koristiti one mogućnosti koje garantuju potpisani sporazumi i ugovori sa inostranim RTV-centrima.

Sadašnja programska ponuda je umnogome na niskom profesionalnim nivou i ne odgovara modernim zahtevima televizije i radija. Bez programskih sadržaja koji su ukinuti 90-tih godina, obrazovnih i dečjih programa, radio-drama, određenih muzičkih i zabavnih emisija, kao i ranije uspešnih televizijskih žanrova - kao recimo televizijskih igranih filmova, serija u sopstvenoj produkciji, dečjih, dokumentarnih i zabavnih programa, kulturne produkcije – i nadalje je manjkav program javnog servisa. Manjinska muzička produkcija u televiziji prvenstveno se ograničava na festivale narodne muzike. Siromašan je i sadržaj informativnih emisija. Zbog toga treba naći načina da se vrate ranije istisnuti programski sadržaji koji su nezaobilzani u pogledu programa javnog servisa. A emitovane muzičke sadržaje u okviru mađarskih emisija treba uskladiti sa očekivanjima nacionalne zajednice i treba naći mesta i za one lakše muzičke žanrove koje publika očekuje. Emisije treba da budu jednostavnije i slušljivije. Posebno je važno da rukovodstvo RTV-a podrži ove promene, koje prvenstveno treba da iniciraju redakcije. Ali, nadasve, treba da značajno osavremene shvatanje o pripremi programa: potrebni su produkcijski procesi koji su prijemčivi gledaocima i tržišno sposobni, sa ciljem da medijske usluge budu privlačnije, zahvaljući čemu bi Radio Novi Sad i Televizija Novi Sad mogli da povrate svoju popularnost i ujedno mogli da postanu ključni učesnik vojvođanske mađarske medijske mreže.

Na kraju, ne i na poslednjem mestu, treba se založiti za što skorije digitalizovanje radio- i TV-arhiva, zbog spašavanja i obrade za mađarsku zajednicu značajnih i vrednih istorijskih materijala.

Ukoliko ne dođe do odgovarajuće saradnje između NSMNM-a i RTV-a, NSMNM će razmotriti mogućnost da inicira preuzimanje osnivačkih prava nad mađarskom redakcijom Radio Novog Sada i/ili Televizije Novi Sad, sa pripadajućim materijalnim i tehničkim sredstvima, odnosno personalnim sastavom.

IV.4. Obezbeđivanje dnevno 24-časovnog kontinuiranog radijskog i televizijskog programa na mađarskom jeziku

Vojvođanski Mađari sa pravom očekuju da dobiju objektivno, sveobuhvatno informisanje u mađarskom duhu o pitanjima koja se tiču mađarske zajednice, matične zemlje, Vojvodine, Srbije, regiona, Evrope i čitavog sveta. Osim ovog, u skladu sa karakterom javnog servisa, elektronski mediji treba kvalitetno da obrazuju, čuvaju tradiciju i zabavljaju, kako bi pored informisanja ispunili i svoje kulturne, obrazovne, zabavne i demokratske zadatke.

U Vojvodini je radio elektronski medij koji ima najdužu tradiciju i koji je najviše raširen. Upravo zbog toga, opstanak i modernizacija lokalnih, regionalnih i pokrajinskih radio stanica predstavlja osnovni interes zajednice. Budući da nema toliko materijalnih i profesionalnih snaga da posebno održava, odnosno podržava svaku radio stanicu, osnovni zadatak NSMNM-a je da u procesu racionalizacije, sa predstavnicima struke, zajednički pronađe najcelishodniji način da bi vojvođanska mađarska zajednica mogla da ima dnevno 24-časovni program na mađarskom jeziku, a da naravno opstanu sadašnji regionalni i lokalni kapaciteti za emitovanje. Najbolji način za to u sadašnjoj ekonomski, finansijski, tehnički i kadrovski teškoj situaciji jeste osnivanje **Radio mreže vojvođanskih Mađara**. Nju bi činile redakcije koje pripremaju sadržaje tipa javnog servisa, ali bi u određenoj formi mogle da se uključe i komercijalne radio stanice. Sistem bi obuhvatio i dopisnike (dopisničku mrežu).

Istovremeno, za zadovoljavanje informativnih potreba vojvođanke mađarske zajednice, neophodan je barem jedan televizijski kanal sa zemaljskim emitovanjem 24-časovnog programa. Dok

NEZVANIČAN PREVOD

samostalna TV-frekvencija nije obezbeđena, dotle na postojećim (zemaljsko emitovanje i kablovski sistem) treba obogaćivati ponudu kroz uzajamnu razmenu programa. Cilj **Televizijske mreže vojvođanskih Mađara je** da se u interesu stvaranja 24-časovnog televizijskog programa na mađarskom jeziku obrazuje mreža televizijskih redakcija (studiji i dopisnici) koje na mađarskom jeziku proizvode sadržaje tipa javnog servisa i koje već funkcionišu u pokrajini.

Na ovaj način u elektronskim medijima mogu da se prosleđuju informacije iz svih onih vojvođanskih naselja u kojima žive (i) Mađari. Razmene programa koje se ostvaruju na teritoriji čitave Vojvodine mogu da obezbede stalnu vezu između Mađara koji žive u rasejanju i onih koji žive u homogenoj sredini. Naime, kroz medijski prihvat zbivanja, planova i problema lokalnih sredina predstavlja onu vezu koja povezuje vojvođansku mađarsku zajednicu, održavajući svest da Mađari postoje, rade i stvaraju širom pokrajine. Za ostvarivanje ovog cilja neophodno je da predstavnici radio i televizijskih stanica i dopisnici usaglase pitanja umrežavanja, razmene programa i dnevne saradnje. Saradnja se ne bi iscrpljivala samo u razmeni programa i izveštavanju, nego pretpostavlja zajedničko planiranje, dnevno održavanje veze i zajedničku programsku produkciju.

Do uspešnog izvršavanja uvezivanja vodi ostvarivanje višestepenog programa.

-Jedan od programa je osnivanje zajedničkog tonskog-, foto-, odnosno centra pokretnih slika u koji bi članice, na osnovu konkretnog sporazuma i koordinacije, pohranjivale materijale i birale od njih, u skladu sa sopstvenomj uređivačkom politikom i programskom strukturom, sa namerom objavljivanja. Obavezno je naznačiti izvor i ime autora.

- Drugi program je jačanje programske razmene. Članice mogu međusobno da na osnovu dogovora preuzimaju gotove emisije, sa obavezom da se naznači izvor.

-Treći program je zajednička produkcija programa. Povremeno ili redovno, dve ili više redakcija mogu da pripremaju zajedničke emisije uživo, ili snimljene.

-Četvrti program je uspostavljanje zajedničke dopisničke mreže koja bi, sa jedne strane, obuhvatila sva područja na kojima žive Mađari, dakle ne bi bilo belih mrlja, a sa druge strane bi to značilo materijalne uštede, budući da ne bi bilo potrebe da u svakoj redakciji funkcioniše posebna dopisnička mreža.

Za pokretanje programa bi NSMNM obezbedio posebna razvojna sredstva podrške.

Vojvođanski mađarski elektronski mediji tipa javnog servisa treba prvenstveno da informišu vojvođanske Mađare, ali treba pronaći načina da i većinsku naciju kontinuirano informišu o temama u vezi sa ovdašnjim Mađarima. Istovremeno, teme koje se tiču vojvođanske mađarske zajednice kontinuirano treba da se pojavljuju i u medijima matične zemlje, kao i međunarodnim. Zbog toga Radio- i Televizijska mreža Vojvodine treba da se uključi u informativnu i programsku razmenu matične zemlje, Karpatskog basena, Srednje Evrope, odnosno Podunavlja.

IV.5. Povećanje profesionalnog nivoa medijskog društva vojvođanskih Mađara

Vojvođanske mađarske medije, pored ostalog, karakteriše profesionalno srozavanje. Gotovo sva sredstva informisanja – čak i najveća – žale se na nedostatak novinara i izuzetno je izražena potreba za profesionalnim usavršavanjem. U više redakcija su na uredničkim pozicijama oni sa neodgovarajućim obrazovanjem, čak ima i zaposlenih koji uopšte nisuedukovani. Zbog toga je podizanje profesionalnog nivoa prvenstveni strateški cilj. Fakultetska sprema je jedan od osnovnih zahteva za radno mesto novinara.

NEZVANIČAN PREVOD

U cilju obezbeđenja odgovarajućeg podmlatka, oslanjajući se na programe Stretegije razvoja obrazovanja, želeli bi da postignemo da se studenti Mađari na fakultete Univerziteta u Novom Sadu upisuju na teret državnog budžeta, kao i da efikasno i uspešno uče na fakultetima.

NSMNM bezrezervno podržava fakultetsko obrazovanje medijskih stručnjaka, po mogućstvu na mađarskom jeziku. Na subotičkom Učiteljskom fakultetu je 2010. počelo postdiplomsko obrazovanje na smeru medijia-komunikacija. Ovde mogu da se prijave oni koji već imaju diplome fakulteta ili viših škola. Na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu je pre nekoliko godina osnovan odsek za žurnalistiku, na koji se godišnje prima 4-5 mađarskih studenata, ali tri četvrtine predmeta, među njima i stručne, oni uče na srpskom jeziku. Ovim studentima treba omogućiti negovanje maternjeg jezika i upoznavanje nacionalne kulture. Ukoliko drugačije ne, onda van institucionalnog sistema, u vidu civilne inicijative. Mada jačanje obrazovanja na maternjem jeziku predstavlja prioritet, jer je znanje stečeno na maternjem jeziku najefikasnije, to ni izdaleka ne znači da bi to trebalo da bude na štetu znanja srpskog jezika. Paralelno i istovremeno poznavanje mađarskog, srpskog i sve više engleskog (eventualno nemačkog) jezika jedan je od zaloga ličnog prosperiteta i uspeha na našem području, a u svetu medija je značaj poznavanja jezika još veći.

Osim značajnog povećanja broja fakultetski obrazovanih, značajno je da obezbedimo i zadržimo ostanak naših diplomaca u domovini. U tom cilju treba se planski i institucionalno baviti onima koji započinju poziv i podržati njihovo građenje karijere.

Pored odgoja podmlatka, ozbiljnu pažnju treba posvetiti daljem obrazovanju novinara koji su već u radnom odnosu, budući da je ogromna potreba medijskog društva za to. Treba ispitati mogućnosti stipendiranja daljeg obrazovanja onih novinara koji ne raspolažu fakultetskom spremom, kako bi oni mogli da dobiju diplome. Materijalnu osnovu za ovo bi delimično obezbedio NSMNM. Nadalje, moglo bi biti govora o organizovanju serija predavanja od dan-dva, uz uključivanje domaćih i stranih stručnjaka, i uz radionice, ali i takve akreditovane edukacije kakve već postoje, na primer, za pedagoge. Pored stručne edukacije, poželjni su i treninzi iz oblasti maternjeg jezika, upotrebe jezika i praktične jezičke edukacije i za novinare i za lektore. U slučaju elektronskih medija veoma je važno organizovanje edukacije tehničkih saradnika, snimatelja, montažera, tehničara zvuka, inženjera zvuka itd. a u slučaju pisanih medija trebalo bi naglasak staviti i na dalje usavršavanje tehničkih urednika.

V. PROGRAMI ZA OSTVARENJE STRATEŠKIH RAZVOJNIH CILJEVA

Strateške ciljeve definisane u IV. poglavlju Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine želi da ostvari u okviru široke saradnje unutar zajednice i usaglašene zajedničke aktivnosti, pre svega kroz sprovođenje konkretnih programa.

U nastavku sledi predstavljanje onih programa uz pomoć kojih bi želeli efikasno da pomognemo ostvarivanje strateških razvojnih ciljeva.

V.1. Vrednosni sistem vojvođanskih medija tipa javnog servisau mađarskom duhu

Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine želi da kroz sprovođenje medijske strategije vojvođanskih Mađara vojvođanskoj mađarskoj zajednici obezbedi medijske usluge tipa javnog servisa koje efikasno doprinose jačanju samosvesti o identitetu vojvođanske mađarske zajednice,

NEZVANIČAN PREVOD

produbljavanju osećaja uzajamne pripadnosti, koje su u službi izgradnje zajednice, očuvanja i negovanja istorijskih, kulturnih, jezičkih i verskih tradicija, osvešćavanja i očuvanja postignutih rezultata u svim područjima života zajednice, kao i, prema mogućnostima, njihovog razvijanja i reprodukovanja.

Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine u slučaju – pisanih, elektronskih i internet – medija kojima je osnivač ili suosnivač, informisanje tipa javnog servisa određuje kao zahtev. Da bi se ovo obezbedilo, od direktora i glavnih urednika medija očekuje da obezbede da se bez ostatka ostvare sledeće smernice:

1. Da se mediji tipa javnog servisa obraćaju što je moguće najvećem broju ljudi i da im pruže privlačne, popularne i kvalitetne sadržaje. Za ovo je neophodno obrazovanje profesionalnog podmlatka, njihov odgoj, dalje edukovanje saradnika i obezbeđenje stabilnih uslova rada i i njihovog napredovanja
2. U ostvarivanju slobode štampe nedvosmisleno treba da budu zastupljena gledišta od javnog interesa
3. Medijske usluge tipa javnog servisa treba da se prihvate značajne uloge u potpomaganju, odnosno jačanju kohezije zajednice i društvene integracije, kao i u poštovanju i podržavanju porodičnih vrednosti, podsticanju zasnivanja porodice i rađanja dece, kao i u reprodukovanju i obnovi akumuliranihvrednosti zajednice
4. Mediji svesno treba da se prihvate izgrađivanja identiteta zajednice, odnosno jačanja postojećeg. Istaknuta uporišta za to su praznici mađarske nacije i vojvođanske mađarske zajednice, značajni datumi i događaji koji čuvaju tradiciju, koje dostojno treba obeležiti, prezentovati vest i izveštavati
5. Organski deo identitetske svesti vojvođanske mađarske zajednice je verski identitet, njegovo negovanje i jačanje, a predstavljanje istorijskih crkava i njihove kulture je nezaobilazan zadatak
6. Mediji tipa javnog servisa treba da jačaju zajedništvo zajednice takvim sadržajima koji se obraćaju čitavoj zajednici i naciji i koji izražavaju uzajamnu pripadnost njenih članova. Pod ovim se podrazumeva i obaveza objavljivanja informacija o Mađarima u dijaspori i enklavama, o njihovom životu, istaknutim manifestacijama, naporima, problemima i rezultatima, a o njima treba uravnoteženo i stalno izveštavati i time dosledno jačati nacionalnu vezu između homogene sredine i dijaspore
7. Predstavljanje, dalje baštinjenje i obogaćivanje vrednosti nacionalne istorijske, verske, jezičke, naučne, književne i umetničke kulture i njene raznolikosti je takav zajednički zadatak u kojem mediji tipa javnog servisa treba da imaju ključnu ulogu
8. Posebno značajan zadatak medija tipa javnog servisa predstavlja negovanje i širenje kulture maternjeg jezika, otkrivanje, očuvanje i upoznavanje jezičkog nasleđa i razmatranje gramatičkih i pitanja upotrebe jezika
9. Za medije tipa javnog servisa je brzo, aktuelno, tačno, temeljno, objektivno, svestrano, uravnoteženo, pouzdano i odgovorno informisanje i izveštavanje osnovni zahtev, pre svega u vezi sa temama od posebnog značaja koje slede:
   a) događaji koji se tiču vojvođanske mađarske zajednice, ostvarivanje prava i interesa zajednice,
   b) narušavanje prava koja se tiču vojvođanske mađarske zajednice, odnosno njenih pripadnika, njihova pozadina, povezanosti,
   c) događaji u vezi sa ustanovama, manifestacijama i nagradama koje su od posebnog značaja za vojvođanske Mađare,

NEZVANIČAN PREVOD

d) životno delo vojvođanskih mađarskih stvaralaca, naučni, umetnički, sportski i rezultati javnog života pojedinaca i zajednice, istaknute aktivnosti koje nude životni model
e) aktivnosti u vezi sa strateškim ciljevima Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine, manifestacije (u vezi sa njima treba obezbediti odgovarajući prostor za društveno odgovorne oglase i saopštenja, ali se njihovo objavljivanje ne može karakterisati kao marketinški prihod),
f) kontinuirano obaveštavanje o ustavnim pravima i državnim propisima, objavljivanje događaja od društvenog značaja iz Srbije,
g) popularisanje evropskog duha, podržavanje napora za pridruživanje Uniji, upoznavanje sa vrednostima poretka Evropske unije, analiziranje procesa integracija,
h) analiziranje i pojašnjavanje društvenih procesa i pojava u Srbiji i Vojvodini koje se tiču i vojvođanske mađarske zajednice,
i) domaće obaveštavanje o događajima u Mađarskoj, kao i najvažnijima u Evropi i svetu, odnosno informisanje o zbivanjima u Srbiji i Vojvodini prema Mađarskoj i drugim državama,
j) zdrav način života, ekologija, zaštita prirode i zaštita područja, javna bezbednost, bezbednost saobraćaja.

10. U informativnim emisijama i političkim magazinskim emisijama, odnosno odgovarajućim novinskim rubrikama, vojvođanske mađarske partije treba da se pojavljuju u skladu sa njihovom težinom i aktivnostima. Istovremeno, u političkim debatnim emisijama treba dati mesta i sukobljavanju argumenata, naročito u vreme izbora na vojvođanskoj mađarskoj političkoj sceni, odnosno i na vojvođanskoj i srpskoj sceni. U izbornom periodu treba informisati u skladu sa relevantnim zakonom.

11. Konferencije za novinare i saopštenja ne mogu da predstavljaju jedini izvor informacija. Obaveza novinara je da traga za temama, tražeći pozadinske informacije i povezanosti. U pitanjima i temama koje se tiču vojvođanske mađarske zajednice sledi princip stalnosti i kontinuiteta, svaku temu pažljivo prati do njenog okončanja i nju obrađuje sveobuhvatno i višeslojno.

12. Zadatak medija tipa javnog servisa je jačanje demokratskih principa i odnosa, širenje evropskih vrednosti koje su osnova za poštovanje prava na slobodu, za rasnu, nacionalnu, versku i rodnu ravnopravnost, za izgradnju društva prosperiteta. Istovremeno, neprihvatljivo je samo po sebi biti ličan, klevetanje, kao i ispoljavanje koje ugrožava privatnu sferu.

13. Zadatak medija tipa javnog servisa je održavanje i razvoj razmene mišljenja i informacija, podsticanje i ostvarivanje konstruktivnog dijaloga sa drugim nacijama, prvenstveno sa većinskom srpskom nacijom, kao i jačanja saradnje Mađarske i Srbije, odnosno matične i vojvođanske mađarske zajednice, te uzajamnih veza sredstava masovnih komunikacija.

14. Zadatak medija tipa javnog servisa je da svojim radom doprinose fizičkom, duhovnom i duševnom razvoju dece i mladih i unapređivanju njihove socijalne, kulturne i moralne dobrobiti.

15.Značajan zadatak medija tipa javnog servisa je da pruži obrazovanje različitim društvenim grupama.

16. Medijitipa javnog servisa, u skladu sa međunarodnim propisima, treba da poštuju dostojanstvo svih ljudi i njihova osnovna lična prava.

NEZVANIČAN PREVOD

17. Sadržajima tipa javnog servisa treba potpomoći društvenu intergraciju osoba sa posebnim potrebama. Treba nastojati da medijski sadržaji za njih budu dostupni u što većem obimu, odnosno da njihovim uključivanjem bude što više sadržaja objavljeno.

18. Medijitipa javnog servisa, u skladu sa svojim mogućnostima, treba da streme inovacijama, savremenim rešenjima u pogledu profila i izgleda, podizanju profesionalnog nivoa i korišćenju mogućnosti koje pružaju medijska mreža i internet.

19.Svi saradnici i zaposleni u medijima tipa javnog servisa u obavljanju posla treba da se ponašaju u skladu sa opšteprihvaćenim kulturnim i normama javnog života. Zaposleni treba da imaju u vidu da su neodvojivi od svog društvenog i javnog ispoljavanja i ponašanja i treba dostojno da predstavljaju interese zajednice, kako pred domaćom, tako i pred inostranom javnošću.

20. Zadatak direktora i glavnog urednika je da ljudske, tehničke i materijalne resurse koji su im na raspolaganju koriste na najekonomičniji i najracionalniji mogući način, imajući u vidu nabrojane smernice i pridržavajući se u potpunosti sadržaja u pojedinačnim i kolektivnim ugovorima.

21.Formulisana očekivanja su obaveznog karaktera za medije tipa javnog servisa kojima je Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine osnivač i/ili suosnivač. Za objavljene sadržaje i za pridržavanje i ostvarivanje predočenih smernica u Medijskog strategiji koju je prihvatio Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine odgovara direktor i glavni urednik.

22.Poštovanje formulisanih smernica bi nadziralo stručno Telo osnovano od strane Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine, a trećina njegovih članova bi bila izabrana na predlog štampanih medija, trećina na predlog elektronskih medija, a trećina na predlog Odbora za informisanje NSMNM-a.

Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine očekuje od svih članica Medijske mreže vojvođanskih Mađara u izgradnji da se pridržavaju vrednosnog sistema. Istovremeno, u medijskim strateškim pitanjjima koja se odnose na njih, zauzima stav i može da se obrati javnosti, kao i državnim, pokrajinskim i organima lokalnih samouprava. U skladu sa zakonom i drugim propisima, zalaže se za zaštitu interesa članica mreže i podržava njihova konkursna i druga nastojanja u pribavljanju sredstava. O svom radu, aktivnostima u vezi sa strateškim ciljevima, manifestacijama i drugim događajima, kontinuirano će obezbeđivati informativne usluge za ustanove tipa javnog servisa Medijske mreže vojvođanskih Mađara.

V.2. Obnova rukovodeće strukture medija kojima je osnivač NSMNM

Organski deo aktivnosti Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine predstavlja čvrsta saradnja sa ustanovama koje pripadaju NSMNM-u, podrška njihovim planovima i programima, a istovremeno i ostvarenje novog profesionalnog programa koji se temelji na uključivanju otvaranja, novih lica i novih energija. Važno polje ovog cilja je imenovanje upravnih tela koja funkcionišu kao veza između osnivača i ustanova, u skladu sa postavljenim ciljevima. I saradnja sa glavnim urednicima/direktorima predstavlja predmet ovog programa: spremnost datih rukovodilaca za saradnju, njihova otvorenost, postojanje/nedostatak uzajamnog poverenja i pomaganje/onemogućavanje ciljeva Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine. Važno stanovište je, takođe, da sprovođenje medijske strategije zahteva formiranje nove rukovodeće strukture.

Nakon prihvatanja Medijske strategije vojvođanskih Mađara, u interesu što efikasnijeg ostvarivanja ciljeva, neophodno je vrednovanje Upravnog odbora Mađar so-a, njegovog Nadzornog odbora,

NEZVANIČAN PREVOD

direktora i glavnog urednika prema zahtevima njihovog mandata, odnosno učinka. Takođe je potrebno vrednovanje Upravnog odbora Het nap-a, njegovog Nadzornog odbora, direktora i glavnog urednika prema zahtevima njihovog mandata, odnosno učinka. Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine, kao jedan od osnivača Fonda Panonija, inicira vrednovanje rukovodilaca i redakcijskih saradnika RTV Panon-a, prema zahtevima njihovog mandata, odnosno učinka, kao i eventualnu reorganizaciju.

Zakon o privrednim društvima iz 2011. zahteva da do 1. februara 2012. dođe do izmena osnivačkih akata, odnosno njihovog usaglašavanja sa zakonom. Izmene ujedno predviđaju reorganizovanje upravne strukture, što uključivanjem stručnjaka treba obaviti u okviru roka.

V.3. Programi za povećanje čitanosti Mađar so-a

Istaknut zadatak redakcije i novog rukovodstva Mađar so-a je da učine sve kako bi čitanost lista što pre dostigla nivo postavljen u strategiji. Cilj je povećanje prodaje od bar 20%, prvenstveno u slučaju niskotiražnih brojeva radnim danima. To se, s jedne strane, može postići smanjivanjem prodajne cene, a sa druge strane, efikasnošću u aktivnostima, odnosno podizanjem nivoa proizvoda na svim ravnima. Uz sve to, treba dalje jačati raspoloženje za pretplatu, približavajući ovaj način distribucije onim potencijalnim čitaocima koji žive u naseljima u kojima dosad nije bila organizovana dostava lista. Ostvarenju ovog programa prethodiće detaljna studija sa analizom svih činilaca i u čijoj će izradi učestvovati stručnjaci svih odeljenja Mađar so-a.

V.3.1. Poželjno smanjivanje prodajne cene Mađar so-a

Racionalizacijom procesa pripreme i ujedno troškova pripreme, treba stvoriti mogućnost za smanjenje prodajne cene. U interesu toga, nadležni stručnjaci Mađar so-a, D. o. o. za novinsko-izdavačku delatnost će odmah izraditi odgovarajući predlog i studiju slučaja. Za obavljanje zadatka u roku odgovara rukovodeće telo i direktor preduzeća Mađar so D.o.o. kao i za praktičnu primenu ovog programa u roku koji je istaknut na kraju dokumenta. Jeftiniji Mađar so bi besumnje bio traženiji i tako bi dnevni list mogao da povrati deo čitalaca koje je izgubio.

V.3.2. Program obnove sadržaja i izgleda Mađar so-a

I promenjene potrebe čitalaca ukazuju da očekivanjima može da odgovori samo jedan raznolikiji, zabavniji Mađar so koji je okrenut ka zajednici i koji je informativan i podstiče na inicijativnost i afirmaciju. Mađarski duh predstavlja osnovni zahtev, jer stvaranje jednakih šansi predstavlja cilj zajednice. U interesu demokratije, Mađar so može da bude kritičan i da otkriva pojave koje ugrožavaju demokratiju, ali, istovremeno, prihvata odgovornost prema mađarskoj zajednici, jer stalno treba da bude u službi opstanka, ravnopravnosti i prosperiteta Mađara.

U pogledu jezika, Mađar so treba da je zahtevan i uzoran i njegovi saradnici treba da streme pravilnoj upotrebi jezika. U interesu izbegavanja jezičkih i grešaka u pravilnosti jezika, kao i štamparskih, treba razmotriti imenovanje urednika-čitača.

Naročito je važna izrada i ostvarivanje uređivačke koncepcije koja odgovora izmenjenim čitalačkim i tržišnim potrebama. To pretpostavlja obnovu redakcijskog rada, profesionalnost na višem nivou, obezbeđenje mogućnosti da profesionalno iskusni i saradnici spremni za novine prihvate veće odgovornosti, jačanje dopisničke mreže, kao i transormisanje oblika lista sa ciljem lakše manipulacije i tržišno prijemčivijeg obličja.

NEZVANIČAN PREVOD

Radni kolektiv Mađar so-a će, zajedno sa stručnjacima NSMNS-a i rukovodećim telom Mađar so D.o.o. za izdavačko-novinsku delatnost, u najkraćem roku izraditi program obnove i plan njegovog ostvarivanja. To se odnosi i na ostala izdanja koja se pojavljuju u Mađar so-u. Zadatkom rukovodi direktor Mađar so-a. Nezaobilazni sastavni elementu programa su:

-obnova forme

-novi profil/izgled

-nova uređivačka koncepcija

-obnova podele redakcijskog rada

-jačanje/racionalizacija domaće i inostrane dopisničke mreže

V.3.3. Akcija Kepeš ifjušag

Zbog proširivanja čitalačkog tabora, svi učenici prvog razreda srednje škole sa mađarskim nastavnim jezikom u Vojvodini koji su upisali četvorogodišnje obrazovanje, od septembra 2010. do kraja školske godine dobili su na poklon broj Mađar so-a sredom, sa Kepeš ifjušagom u njemu. Akcija se, shodno mogućnostima, od septembra 2011. proširuje i na srednjoškolce prvog razreda koji su upisali trogodišnje školovanje na mađarskom nastavnom jeziku. Za nastavak akcije će oni koji je sprovode pripremiti procenu o tome koliko se od onih koji su u prvom razredu dobijali besplatni Kepeš ifjušag pretplatilo na taj nedeljnik. Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine je u svom budžetu za 2011. odobrio sredstva za akciju besplatnog Kepeš ifjušag-a. Njeno nastavljanje je u slučaju ostvarenih uspeha u proteklom periodu opravdano, o čemu će Mađar so pripremiti procenu.

V.3.4. Unutrašnja reorganizacija D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Mađar so

Treba razmotriti formiranje redakcije omladinskog i dečjih listova, koju bi činili Mezeškalač, Jo pajtaš i Kepeš ifjušag.

Odeljenje za distribuciju iz zajedničkih službi treba učiniti organskim delom lista Mađar so i staviti ga pod zajedničko rukovođenje. Rukovodstvo dnevnog lista je obavezno da se dnevno obaveštava o tiražu, štampanju i o kretanju prodaje i remitende. Odeljenje za distribuciju će odmah izraditi akcioni plan za povećanje prodaje, u okviru kojeg će naročito razmotriti uspešnost distribucije koja se oslanja na dostavljače novina.

Oglasno odeljenje, koje takođe treba učiniti organizacionim delom dnevnog lista, značajan je prihodovni ekonomski odeljak i zbog toga Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine zahteva da pokaže rastuće ekonomske rezultate. Odeljenje će odmah izraditi plan koji se odnosi na to.

Zavisno od mogućnosti, na dnevni red će stići obnavljanje redakcije, vrednovanje rukovodilaca odeljenja i saradnika redakcije prema zahtevima radnog mesta, odnosno učinka, povećanje plata, kao i sve druge mere koje će za profesionalne saradnike zapošljavanje u redakciji učiniti privlačnijim. Za novu racionalniju raspodelu plata potrebna je ozbiljna procena, čiji preduslov predstavlja podrobna analiza sistema norme na novinarskim i štamparskim poslovima, kao i administrativnih radnika. Organizovanjem kontinuirane edukacije novinara može da se obezbedi profesionalna osposobljenost koja odgovara savremenim zahtevima.

NEZVANIČAN PREVOD

V.3.5. Dalje razvijanje veb-sajta Mađar so-a

Mađar so online u izvesnoj meri predstavlja i informativni portal, ali, istovremeno, nije konkurent već dodatak štampanog dnevnog lista. Zbog toga je nezaobilazna i veoma značajna tesna saradnja, kako sa redakcijom, tako i sa ostalim odeljenjima, u prvom redu sa odeljenjem za marketing. Mađar so online na internetu javnosti pruža informisanje, a istovremeno služi koordinaciji stavova između Mađar so-a i javnosti. Komunikacija je dakle dvosmerna, interaktivna. Čitaocima internet izdanja lista potreban je jednostavan i pregledan i svakako interaktivni portal. To postoji, budući da na objavljene sadržaje na stranici postoji mogućnost za dodavanje odgovora i komentara. Ali, u daljem razvijanju, obavezno treba naći načina da Mađar so online efikasno i plodotvorno učestvuje u stvaranju vrednosti time što doprinosi uzajamnom razumevanju učesnika.

V.4. Bolje korišćenje Štamparije Forum

Obnova drugog pogona štamparije vremenski i finansijski je zahtevna, ali ubuduće isplativa investicija. Potrebna je ponovna izgradnja trafo-stanice koja više ne odgovara zakonskim propisima, kao i obnavljanje električne instalacije, a nezaobilazna je i kupovina i montaža rashladnih uređaja. Time bi se u zgradi sedišta Mađar so-a oslobodio značajan koristan prostor u kojem bi mogli da se obezbede bolji uslovi rada za zaposlene u dnevnom listu, ali i za druge korisnike zgrade. Istovremeno, bili bi stvoreni uslovi za promenu i proširenje namene zgrade sedišta.

U isto vreme, u štampariji je boljom organizacijom i rukovođenjem moguć efikasniji razvoj sredstava. Treba pribaviti više spoljnih narudžbi, budući da je prikladna i za konkurentno štampanje knjiga, poštanskih maraka i udžbenika. Štamparija će u najkraćem roku pripremiti predlog koji se odnosi na to, kao i plan ostvarivosti.

V.5. Mađarski medijski i kulturni centar

U Novom Sadu je već dugo godina javni život Mađara u nazadovanju. Jedan od razloga za to je lagano presahnuće mađarskih kulturnih i informativnih centara, nestanak mesta za susrete Mađara i nedostatak institucija, poduhvata i spremnosti za iniciranje u organizovanju različitih oblika društvenog života. Zbog toga je potrebno osnivanje Mađarskog medijskog i kulturnog centra (MMKC), čija je neophodnost i osnovanost sa stanovišta zajednice – naglašeno opravdana. Idealno mesto za ovaj cilj predstavlja zgrada sedišta Mađar so-a. Sedište, koje je u čitavom području nekada bilo veoma uvaženo i poznato i koje je zaista važilo za jedan od centara uzavrelog kulturnog života, odlične je lokacije u Novom Sadu i krije brojne neiskorišćene mogućnosti. Zgradu sada koriste D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Mađar so i Izdavačka ustanova Forum, sa štamparijom koja zauzima značajan prostor, zajedno sa više nevladinih organizacija Mađara. Zgrada sedišta D.o.o. Mađar so se katastarski vodi kao državno vlasništvo. Nezaobilazno je rasčišćavanje vlasničkih odnosa.

MMKC bi bio centar društvenog života Mađara južno-bačkog, južno-banatskog i sremskog područja, koje tesno sarađuje sa Novosadkim pozorištem (Újvidéki Színház), mađarskim redakcijama RTV-a, Mađarskim kulturnim centrom „Petefi Šandor“, kao i drugim vojvođanskim i mađarskim medijskim, kulturnim i civilnim ustanovama područja.

Mađarski medijski i kulturni centar:

1. Obezbeđuje prostor za funkcionisanje Mađar so-a, Forum-a, TV-a Mozaik-a i drugih kulturnih i civilnih organizacija.

NEZVANIČAN PREVOD

2. Unutar kuće i van nje, organizuje različite političke, kulturne, naučne, obrazovne i zabavne događaje, koji doprinose oživljavanju društvenog života Mađara.
3. Povezuje aktivnosti različitih mađarskih medija i kulturnih ustanova i organizuje i inicira zajedničke akcije.
4. Obezbeđuje uslove za funkcionisanje mađarskog Novinarskog kluba.
5. Obezbeđuje prostor za kontinuirano stručno usavršavanje mađarskih novinara i za rad njihovih stvaralačkih radionica.
6. Obezbeđuje uslove za zabavni život mladih Mađara i za druge njihove organizovane aktivnosti.
7. Unutar sedišta obezbeđuje odgovarajuće uslove za obavljanje aktivnosti,
8. Vodi prodavnicu mađarskih novina i knjiga, u kojoj se na jednom mestu mogu kupiti listovi na mađarskom jeziku i knjige, prvenstveno izdanja Mađar so-a i Forum-a.
9. Prihvata se i drugih zadataka koji mogu da doprinesu razvijanju razgranatog i bogatog društvenog života Mađara

Mađarski medijski i kulturni centar je, pored ostalog:

1. Mesto i inicijator stalnog mađarsko-mađarskog i mađarsko-srpskog dijaloga. Organizuje debatne večeri posvećene različitim društvenim problemima, pojavama i političkim pitanjima koje mediji putem snimka, ili čak i uživo prenose vojvođanskoj mađarskoj i većinskoj publici.
2. Daje prostor za predstavljanje umetničkih dela Mađara.
3. Organizuje promocije knjiga, predstavljanja umetnika i susrete sa publikom.
4. Organizuje gostovanje i predstavljanje javnih ličnosti iz Mađarske i drugih područja.
5. Na različitim manifestacijama pruža mogućnost za dijalog različitih društvenih i kulturnih grupa, približava vojvođansku mađarsku zajednicu Evropskoj uniji.
6. Pruža mogućnost i pomaže u organizovanju vanškolskog života mladih.

Aktivnost Mađarskog medijskog i kulturnog centra može da doprinese izgladivanju suprotnosti između grupa intelektualaca iz Subotice i Novog Sada i izgrađivanju uzajamnog razumevanja i poverenja.

Osnivanje Centra moguće je organizovati u više faza:

I.

- Formiranje tročlane organizacione grupe koja će pripremiti i izraditi detaljne planove za pokretanje rada MMKC.
- Ponovno aktiviranje prostorija nekadašnjeg Kluba Forum i njihovo opremanje (nameštaj, ozvučenje...)
- Sklapanje ugovora o saradnji sa Novosadskim pozorištem (Újvidéki Színház) i sa Mađarskim kulturnim centrom „Petefi Šandor“, kao i sa drugim (ne samo novosadskim) ustanovama.
- Izrada detaljnih planova za rekonstrukciju sedišta i priprema finansijskih planova.
- Organizovanje prvih manifestacija uz učešće medija koji funkcionišu u kući.

II.

- Obezbeđenje potrebne materijalne osnove za rekonstrukciju sedišta.

NEZVANIČAN PREVOD

- Početak rekonstrukcije koja se obavlja u više faza.

III.

- Iseljenje štamparije.
- Nastavak i završetak rekonstrukcije.
- Pokretanje pune aktivnosti

Važno je primetiti da se rekonstrukcija u prvom redu odnosi na obnovu sedišta, a ne na potpunu rekonstrukciju. Zgrada sedišta i u sadašnjoj formi, uz manje adaptacije, može da bude pogodna za aktivnosti MMKC. A žuborenje društvenog života može da započne rekonstrukcijom klupskih prostorija, što ne zahteva naročite troškove.

V.6. Programi za povećanje čitanosti Het nap-a

Svesno, planski i uzimajući u obzir međunarodne trendove i vojvođanske mađarske specifičnosti, Het nap-u je potrebna značajna obnova, kako bi mogao da se ponudi kao tržišno prijemčiv i nedeljnik koncentrisan na čitaoca, imajući u vidu da je jedino kvalitetan list koji podstiče inicijativnost može biti sposoban da pridobije čitalački tabor. Treba da bude popularniji i praćeniji, a istovremeno redakcija treba da učini sve kako bi list stigao do što više potencijalnih čitalaca. Mogući ostvarljivi cilj je povećanje prodaje od 20%.

V.6.1. Program za obnovu sadržaja i izgleda Het nap-a

Het nap da bude raznolik, dinamičan, da ne zanemari trendove međunarodnog novinskog tržišta, ali da nastavlja tradicije 65-godišnjeg nedeljnika i da se prilagođava čitalačkim navikama, očekivanjima i promenama – to su ciljevi izmene profila lista. Osnovni materijal nedeljnika, njegov izgled jednako kao i sadržaj, treba osavremeniti. Potrebno je pronaći forme društvenog ispoljavanja nacionalne ideje u okruženju takvog nedeljnika kojeg i više generacija čita sa zanimanjem. Ako je potrebno, moguće je i angažovanje spoljašnje stručne grupe za izradu plana obnove.

Shodno mogućnostima, treba razmotriti obnovu redakcije. Na dnevni red će stići ocenjivanje saradnika redakcije prema zahtevima radnih mesta, odnosno učinka, pitanje raspodele plata, kao i sve druge mere za podsticanje redakcijskog rada.

Za obavljanje zadatka u roku odgovara rukovodeće telo D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Het nap i rukovodilac lista, kao i za praktično sprovođenje ovog programa u roku koji je naznačen na kraju dokumenta.

V.6.2. Razvojni program distrubucije i marketinga

Het nap će izraditi plan distribucije i marketinga koji obezbeđuju uvećane rezultate i koji, zajedno sa povećanjem prodaje lista, može da obezbedi značajnije prihode. Treba ojačati raspoloženje za pretplatu, približiti taj vid distrubucije i onim potencijalnim čitaocima koji žive u naseljima u kojima do sada nije bila organizovana dostava.

Značajno je što pre ostvariti sadržaje iz sporazuma o saradnji između redakcija, podržanog i od strane NSMNM, i zajednički nastupiti prema potencijalnim oglašivačima. Ostvarenju programa prethodiće detaljna studija slučaja sa analizom svih relevatnih činilaca. Za obavljanje zadatka u roku ipraktično ostvarenje programa odgovara rukovodeće telo D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Het nap i rukovodilac lista.

NEZAVISNA PRIVOD

V.6.3. Akcija Het nap

Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine je u svom budžetu za 2011. godinu odobrio sredstva za besplatnu Het nap – akciju. Taj pokret odnosi se na srednjoškolce završnih razreda koji uče na mađarskom jeziku i koji, već dovoljno obrazovani, mogu da prihvate jedan ozbiljan list koji zahteva i izvesnu političku pripremljenost. Za nastavljanje projekta, pripremiće se procena koliko se od onih učenika koji su dobijali besplatan Het nap u narednoj školskoj godini pretplatilo na nedeljnik. U slučaju ostvarenih uspeha u proteklom periodu, nastavak akcije je opravdan.

V.7. Program podrške mađarskim programima Radio-televizije Vojvodine

Pokrajinski radio i televizijski javni servis je prema zakonu Radio-televizija Vojvodine, odnosno u našem slučaju mađarska redakcija radija i televizije u Novom Sadu (u daljem tekstu Radio Novi Sad, odnosno Televizija Novi Sad). Karakter javnog servisa ujedno znači da je za njegovo funkcionisanje i izdržavanje odgovorna država, a istovremeno je novi zakon (Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, Službeni glasnik Republike Srbije, 72/2009) po više pitanja nacionalnom savetu obezbedio prava. Vojvođanska mađarska zajednica i Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine sa pravom očekuju da medijska vlast u Srbiji, Upravni odbor RTV-a, odnosno rukovodstvo RTV-a, poštovanjem Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, pored ostalog:

- Zatraži i uzme u obzir mišljenje NSMNM-a prilikom imenovanja članova upravnog odbora i programskog odbora,kao i generalnog direktora Radiodifuzne ustanove Vojvodine.
- Omogući da NSMNM utvrdi kriterijume za izbor odgovornog urednika manjinskih programa u ustanovi javnog servisa.
- Omogući da NSMNM upravnom odboru ustanove javnog servisa od kandidata koji se prijave i ispunjavaju uslove konkursa predloži ličnost za imenovanje odgovornog urednika programa na jeziku nacionalne manjine.
- Omogući da NSMNM podnosi predlog Republičkoj radiodifuznoj agenciji prilikom izrade Strategije razvoja radiodifuzije.
- Omogući da NSMNM podnosi predlog za dodelu sredstava koja se dodeljuju putem javnog konkursa iz budžeta republike, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave pravnim i fizičkim licima koja obavljaju informisanje na jeziku nacionalne manjine.
- Omogući da NSMNM razmotri izveštaje upravnog- i programskog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije i Radiodifuzne ustanove Vojvodine, kao i da daje predloge i preporuke u pogledu programa na jeziku nacionalne manjine.
- Omogući da NSMNM daje mišljenje i predloge Savetu Republičke radiodifuzne agencije u vezi sa informisanjem na jeziku nacionalne manjine.
- Obezbedi da NSMNM odredi svog predstavnika u Savetu Republičke radiodifuzne agencije koji učestvuje u njegovom radu bez prava odlučivanja, kada se razmatraju pitanja u vezi sa informisanjem na jeziku nacionalne manjine.
- Obezbedi odgovarajuće materijalne, tehničke i kadrovske uslove, potrebne za funkcionisanje mađarskih redakcija.
- Obezbedi da u programsku šemu budu vraćeni oni žanrovi na mađarskom jeziku koji su ukinuti.
- Omogući odgovarajuću saradnju između mađarskih redakcija i drugih domaćih i inostranih RTV stanica na mađarskom jeziku.

NEZVANIČAN PREVOD

- Omogući da najmanje 10 odsto emisija na mađarskom jeziku bude pripremljeno u produkciji spoljnih autorskih radionica, proširujući tako osnovu ponude sadržaja.

Uporedo sa poboljšanjem uslova pripreme i emitovanja programa, naročitu pažnju treba posvetiti osavremenjavanju pripreme programa i programskih usluga i proceni i zadovoljavanju potreba slušalaca. Treba preduzeti značajne promene u pogledu forme emisija, uloge novinara, načina obrade sadržaja i uređivanja muzičkih delova, što rezultira jednostavnijim, slušljivijim i gledljivijim programom.

U cilju garantovanja kvaliteta i nesmetane pripreme/emitovanja programa koji zadovoljava očekivanja i potrebe slušalaca, odnosno njegove čujnosti u celoj Vojvodini, potrebna je kupovina, odnosno funkcionisanje pet predajnika: u Novom Sadu (na Vencu) od 5kW, a u Kikindi, Vršcu, Somboru i Šidu po jedan od 1kW. Time će biti obezbeđena ne samo bolja čujnost u Srednjem Banatu i Zapadnoj Bačkoj, nego će se garantovati i mađarski radio-program za mađarsku dijasporu u Južnom Banatu i Sremu.

U interesu ostvarivanja cilja, NSMNM će odmah stupiti u kontakt i trajno sarađivati sa rukovodiocima Radio-televizije Vojvodine, kao i nadležnih republičkih institucija. Zajedničko obezbeđenje neophodnih sredstava za kupovinu predajnika predstavlja stvar dogovora.

V.8. Izgradnja Radio mreže vojvođanskih Mađara

Centar Radio mreže vojvođanskih Mađara bio bi mađarski program Radio Novog Sada koji funkcioniše u okviru Radio-televizije Vojvodine, zato Nacionalni savet mađarske nacionalni manjine u najvećoj mogućoj meri podržava jačanje mađarske redakcije i njena nastojanja za igradnju mreže. Saradnja između Radio Novog Sada, Radio Subotice i Radio Regije je već uhodana i stalna. Njenim planskim širenjem, razmenom ne samo reportaža i informativnih priloga nego i čitavih emisija, mogao bi da se uobliči 24-časovni radio program koji nudi sve sadržaje javnog servisa i kojem bi mogle da se pridruže i lokalne, čak i određenoj formi i komercijalne radio stanice i ujedno bi im svima bilo dostupno da svoje programe učine kvalitetnijim.

Polazna tačka mreže je funkcionisanje zajedničkog portala čiji je cilj da brzo i jednostavno reši razmenu materijala. Na sajtui će, svrstan po rubrikama, biti dostupan kratak sadržaj ponuđenih materijala (recimo vest, u formi najave). Na taj način će sistem biti pregledan. Uz svaki materijal, obavezno je navođenje izvora (naziv medija i ime novinara, kao i one uslove pod kojima tonski materijal može da se koristi). Listing sadržaja svrstanih u rubrike bio bi pohranjen na zajedničkom serveru sa kojeg mrežni korisnik može da ih skida. Treba izraditi zajednički protokol koji bi utanačio kakve će obaveze imati emiteri (recimo, da li će biti minimalnog postavljanja, u pogledu kvaliteta tonskog materijala značajno je utvrditi i tehnička merila). Funkcionisanje i održavanje sajta takođe je zadatak članica mreže, dakle, treba postići sporazum oko toga na kaji način i na osnovu koje baze može da se obezbedi funkcionisanje sajta. Bez njegove stroge primene ne može da funkcioniše dnevna razmena informacija. Zbog početnih teškoća, nezaobilazno je kontinuirano usaglašavanje u vezi sa radom. Svi mediji će odrediti osobu zaduženu za održavanje veze. Značajno i korisno je i ustanovljavanje zajedničke „liste događaja“ na koju će svaki medij da upiše one događaje koje će sutradan da prati. Time bi svaki urednik imao uvida u to šta ko prati, ima li potrebe za eventualnom saradnjom (recimo u formiranju zajedničkih ekipa – u slučaju izbora, jer time mogu da se uštede troškovi koji su potrebni za terenski rad svakog pojedinačnog novinara).

Jedan od najvažnijih uslova za izgradnju i funkcionisanje mreže predstavlja obezbeđenje odgovarajućeg materijalnog zaleđa. To može biti RTV-pretplata (sopstveni izvor) u slučaju

NEZVANIČAN PREVOD

radijskog javnog servisa, u slučaju svih članica mreže konkursni izvori (zajedničko konkurisanje), prihodi od reklama i donacije.

Osnivanje Radio mreže vojvođanskih Mađara koordinirala bi Upravna kancelarija NSMNM i osnovu bi predstavljao detaljan sporazum o saradnji. NSMNM bi u interesu ostvarenja projekta godišnje odredio posebna budžetska sredstva.

V.9. Izgradnja Televizijske mreže vojvođanskih Mađara

Programska ponuda kontinuiranog TV-programa na mađarskom jeziku bila bi sakupljena iz produkcijskih kapaciteta sadašnje pokrajinske, regionalnih i lokalnih TV-stanica. U izgradnji i rukovođenju Televizijske mreže vojvođanskih Mađara TV Panon ima centralnu ulogu, a osnovu mreže bi činili TV Panon, mađarska redakcija RTV-a, TV Mozaik i lokalni studiji, dakle, ostali bi svi sadašnji emisioni kapaciteti. Uz emisije u produkciji TV Panon-a, Televizijska mreža vojvođanskih Mađara bi obezbedila materijale sa teritorije cele Vojvodine. Na taj način bi bilo omogućeno i sklapanje vojvođanskog mađarskog dnevnika koji obuhvata čitavu pokrajinu i koji bi bio sastavljen od reportaža o značajnijim događajima vojvođanskih Mađara i koje obrađuju značajnije lokalne teme. Članica mreže može da bude svaka pokrajinska, regionalna ili lokalna televizija, kao i studio i pojedinačni stvaralac, koja, odnosno koji pripremaju sadržaje tipa javnog servisa iz svih područja života u Vojvodini, na mađarskom jeziku. Na taj način će lokalne informacije biti dostupne ne samo datim lokalnim medijima ili redakcijama koje imaju lokalne dopisnike, nego za sve članice mreže. Uslove i pravila za korišćenje materijala utvrđuju članice. Osnovu saradnje bi u početku značila potpuno slobodna razmena programa, da bi vremenom došlo do tešnjeg uplitanja produkcijskih kapaciteta. NSMNM, u okviru suosnivačkih nadležnosti, podržava ulogu TV Panon-a, u skladu sa svojim mogućnostima podržava mađarsku redakciju Televizije Novi Sad, a istovremeno podržava rad TV Mozaik, čiji je bord još marta ove godine zatražio od NSMNM bude suosnivač. Ovaj proces bi u kratkom roku trebalo završiti.

U cilju efikasne izgradnje Televizijske mreže vojvođanskih Mađara, značajna je modernizacija i dalji razvoj TV Panon-a, što ujedno znači i obnovu organizacione izgrađenosti, produkcijske tehnologije, programskog sastava, odnosno programske šeme. U interesu potpunog ispunjavanja i nesputanog održavanja uloge u mreži, treba povećati budžet Panon-a, koji je sada dovoljan jedino za minimalno funkcionisanje i za plate koje su znatno ispod proseka u Srbiji. Pored mogućeg povećanja podrške Srbije, Vojvodine i Mađarske, u prvom redu je moguće i povećanje marketinških, kao i konkursnih prihoda. Jedan od preduslova za to je omasovljenje kruga gledalaca. Takođe je važna obnova i proširenje obima tehničke opremljenosti. Za bogatiju programsku ponudu, odnosno za snimanje i prenose uživo sa manifestacija i događaja vojvođanskih Mađara, nezaobilazna je nabavka studijskog vozila za prenos, kvaliteta u skladu sa mogućnostima. Tehnički preduslov za funkcionisanje mreže je i ojačavanje širokopojasnih internet veza između televizija (alternativa je korišćenje zemaljskih analognih, odnosno digitalnih i optičkih emisionih kapaciteta). Konkretna tehnička rešenja tokom ostvarivanja zavise od mogućnosti telekomunikacionih i kompjuterskih sistema u upotrebi. Imajući u vidu koliko se u proteklom periodu tehnika na ovom području razvijala, njen tempo je teško planirati. Za TV Panon ubuduće svakako treba rešiti prenos video-signala prema kablovskim emiterima, jer sadašnje rešenje više ne odgovara propisima. Za to može biti više alternativnih rešenja: prenos video-signala putem zakupljene linije prema emiteru, ili signal TV Panon-a treba preneti na satelit (na primer DIGI TV). I za ostvarivanje ovoga postoji više tehničkih rešenja. Važno je da program Panon-a bude što pre dostupan na celoj teritoriji Vojvodine. Na taj način bi RTV Panon mogao da postane ključni regionalni centar informisanja na mađarskom jeziku.

NEZVANIČAN PREVOD

Pored namere osnivanja, drugi važan uslov za izgradnju i funkcionisanje mreže predstavlja obezbeđenje odgovarajuće materijalne osnove. Osnivanje Televizijske mreže vojvođanskih Mađara koordinirala bi Upravna kancelarija NSMNM i osnovu bi predstavljao detaljan sporazum o saradnji. NSMNM bi u interesu ostvarivanja projekta godišnje odredio posebna budžetska sredstva.

Vojvođanski mađarski elektronski mediji tipa javnog servisa u prvom redu treba da informišu vojvođanske Mađare, ali treba pronaći način da o temama u vezi sa ovdašnjim Mađarima kontinuirano informišu i većinsku naciju. U interesu toga, treba inicirati da prvi kanal Radio.televizije Srbije obezbedi nedeljno 30-minutno programsko vreme za predstavljanje događaja i značajnih ličnosti vojvođanskih Mađara. Emisiju bi mogla da priprema TV Panon, ili mađarska redakcija RTV-a, eventualno bi ona mogla da se ostvari u zajedničkoj produkciji dve medijske kuće.

V.10. Inicijativni predlog za preuzimanje suosnivačkih prava na osnovu odluke NSMNM

Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina (član 19.) kaže: Nacionalni savet možesamostalno ili zajedno sa drugim pravnim licem osnivati ustanove i privredna društva za obavljanje novinsko-izdavačke i radio-televizijske delatnosti, štampanja i reprodukcije snimljenih medija i vršiti prava i obaveze osnivača. Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave kao osnivač javnih preduzeća i ustanova u oblasti javnog informisanja koje u celini ili pretežno vrše informisanje na jeziku nacionalne manjine mogu u sporazumu sa nacionalnim savetom u celini ili delimično preneti osnivačka prava na nacionalni savet.

Za ostvarivanje zakonskih ovlašćenja, Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine inicira pribavljanje suosnivačkog statusa bez neposredne obaveze finansiranja u slučaju Radio Subotice, novosadske TV Mozaik, kao i Radio Regije u Bačkoj Topoli. Ove dve potonje su već ranije dostavile svoje odgovarajuće molbe. Radio Regije svakodnevno doprinosi uspostavljanju 24-časovnog mađarskog radio-programa, čiji stvaralački deo predstavlja Radio Subotica. A TV Mozaik svakodnevno učestvuje u pripremi kontinuiranog vojvođanskog mađarskog televizijskog programa.

Više dokumenata Evropske unije i Saveta Evrope naglašava zaštitu manjinskih medija i potrebu njihovog podržavanja, budući da bez podrške manjinski mediji mogu da se nađu u veoma teškom položaju, u mnogo slučajeva oni mogu prestati da postoje, a to ujedno znači i sužavanje korišćenja maternjeg jezika i ugrožavanje jednog manjinskog prava. Da bi se predupredilo umanjivanje opštih manjinskih prava na korišćenje maternjeg jezika i na informisanje na maternjem jeziku, Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine, u slučaju potrebe, prihvata suosnivačka prava i u drugim medijima koji izveštavaju (i) na mađarskom jeziku.

V.11. Podrška lokalnim medijima

U medijskom sistemu sva lokalna sredstva informisanja treba da pronađu svoje mesto i ulogu, ali prvenstveno ona koja prenose sadržajetipa javnog servisa, dakle izveštavaju o značajnim događajima koji se tiču vojvođanske mađarske zajednice. Prilikom postavljanja sistema lokalnog informisanja, odnosno podrške, treba imati u vidu da u regionima bude obezbeđeno stalno medijsko prisustvo.

NEZVANIČAN PREVOD

Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine prisustvo svih sredstava masovnih komunikacija za prenošenje sadržaja na mađarskom jeziku smatra korisnim i spasonosnim, jer ona jačaju informisanje na maternjem jeziku i imaju veoma važnu ulogu u zajednicama u kojima se pojavljuju, ali ne može da prihvati materijalnu odgovornost za sigurno funkcionisanje lokalnog informativnog sistema. U budžetu Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine zastupljena je stavka za finansiranje lokalnih medija, ali lokalna sredstva informisanja treba da iskoriste i mogućnosti konkursa.

Pored materijalne podrške, veoma je važna i profesionalna, politička i pravna pomoć. Analiza stanja obavljena tokom pripreme strategije – savetovanja sa predstavnicima lokalnih medija, istraživanje javnog mnjenja, dubinski intervjui – iskazala je da je osim pitanja materijalne prirode najizrazitija potreba za profesionalnim obučavanjem.

Jedan od garanata opstanka je udruživanje i zajednički nastup. Izgrađivanjem oblika međusobne saradnje i međusobna predaja modela može da bude jača. Mogle bi da se uspostave lokalne informativne tačke, a mogle bi da se ostvare i mogućnosti koje se kriju u saradnji unutar Karpatskog basena i mediji bi zaista mogli da postanu jedan od nosilaca politike nacionalnog identiteta. Treba preduzeti korake u interesu obezbeđivanja dostupnosti interneta za što širi krug i za obuku za razvijanje sadržaja onih koji bi na kreativan način mogli da doprinesu da se strateška pitanja nacije redovno i naglašeno pojavljuju u medijima. Za opstanak zajednice i u ublažavanju i zaustavljanju pretećeg opadanja populacije mediji sopstvenim sredstvima treba da deluju efikasno i kontinuirano. Za ovo mogućnost daje internet portal pod nazivom Kišteršegi hirmondo (Kistérségi Hírmondó), na koji lokalni listovi i elektronski mediji mogu da postave svoje vesti i sve svoje medijske proizvode od javnog interesa. Logističku podršku, uz dalje razvijanje postojeće tehničke i organizacione osnove, pomaže Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine.

Kišteršegi hirmondo predstavlja prvi korak u uspostavljanju Dopisničke mreže vojvođanskih Mađara, koja je temelj Radio mreže vojvođanskih Mađara, Televizijske mreže vojvođanskih Mađara, odnosno Medijske mreže vojvođanskih Mađara. Njenom osnivanju će doprineti i Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine, kako sopstvenim sredstvima, tako i obezbeđenjem dostupnosti konkursnih izvora.

V.12. Saradnja sa profesionalnim organizacijama

U interesu bolje saradnje, pisani, elektronski i online mediji, studiji i stvaraoci će se truditi da uspostave veze i sarađuju sa odgovarajućim vojvođanskim, srpskim, mađarskim i međunarodnim profesionalnim skupinama. Ravnopravne članice i korisnici mreže mogu da budu i one medijske organizacije čije funkcionisanje nije u nadležnosti NSMNM-a. Sa njima NSMNM može da sklopi sporazume o saradnji za obavljanje određenih zadatakatipa javnog servisa. Izgradnja i funkcionisanje medijske mreže je zadatak organizacija, profesionalnih skupina, odnosno pojedinaca kojima to od strane NSMNM-a bude povereno.

Na planu efikasnijeg informisanja na maternjem jeziku, bolje međusobne saradnje vojvođanskih mađarskih medija, obezbeđivanja mogućnosti edukacije novinara i njihovog daljeg usavršavanja, kao i poboljšanja položaja onih koji rade u medijima, značajnu ulogu ima Udruženje mađarskih novinara Vojvodine.

NEZVANIČAN PREVOD

V.13. Saradnja sa medijima iz Mađarske

Za opstanak i razvijanje vojvođanskih mađarskih medija potrebna je podrška i saradnja medija iz Mađarske. Značajno je da mediji iz Mađarske kontinuirano i objektivno informišu o događajima u Vojvodini i Srbiji, da ove informacije dopru ne samo do mađarske zajednice u Mađarskoj i u Karpatskom basenu, nego do cele Evrope. Dosadašnja iskustva pokazuju da je Vojvodina i njena mađarska zajednica na margini interesovanja medija iz Mađarske i da su retka sveobuhvatna, stručna i suštinska izveštavanja o vojvođanskim procesima, pojavama i događajima. Pod izveštavanjem ne podrazumevamo samo dnevno informisanje, nego i predstavljanje kulturnih, ekonomskih, verskih i drugih društvenih zbivanja. Za nas je od posebnog značaja da, uz pomoć profesije i politike, mediji matične zemlje ukažu više pažnje vojvođanskim zbivanjima.

Budući da vojvođanski Mađari delimično koriste i oslanjaju se na usluge medija matične zemlje, za zajednicu nije nevažno ni da li informacije koje stižu preko granice komuniciraju o stvarnim odnosima i događajima. Zbog toga tesna saradnja sa nadležnim institucijama i medijima Mađarske predstavlja interes i obavezu NSMNM-a i vojvođanskih medija. Sledstveno tome, jedan od ključnih zadataka vojvođanskih mađarskih medija predstavlja preuzimanje uloge komunikacijskog mosta između medija Srbije i Mađarske. Koordinaciju i održavanje veza sa medijima tipa javnog servisa iz Mađarske, prvenstveno sa televizijama i informativnim agencijama obavlja RTV Panon, zajedno sa drugim uslugama koje pruža mađarskim studijima.

Mrežna saradnja je garant opstanka i zbog toga su pored domaćih značajne i međunarodne veze, u okviru kojih istaknutu ulogu ima proširivanje profesionalne saradnje sa matičnom zemljom: zajednički forumi, zajedničke obuke i usavršavanja, pod čijim će uticajem ojačati zajednički profesionalni jezik i etika. Treba se zalagati za ustaljenu razmenu informacija, kao i za institucionalizaciju razmene saradnika. Članice medijske mreže mogu da se prihvate ne samo prenošenja informacija, nego mogu postati i institucije organizatora i inicijatora kulture. U medijskoj mreži bi sve veći prostor zauzele profesionalne vrednosti novinarstva.

U skladu sa već davno ustaljenom praksom u razvijenim demokratijama, nezaobilazno je stalno stručno usavršavanje profesionalnih novinara. U tome računamo i na aktivnu pomoć profesionalnih organizacija i redakcija matične zemlje. Istovremeno sa ovim, u našoj zajednici treba stvoriti uslove i za unapređenje medijske kulture korisnika. U interesu uvećanja korisničkih kapaciteta, značajno je jačanje eMagyar pristupnih tačaka i teledomova, i tamo gde je moguće pokretanje takvih čiji će korisnici uspeti da ih učine tržišno sposobnim.

V.14. Pripreme za prelazak na digitalnu emisionu tehniku

Prema sporazumu prihvaćenom na ženevskoj konferenciji Međunarodne unije za telekomunikacije (International Telecommunication Union, ITU) 2006. godine, evropske, afričke i bliskoistočne zemlje koje pripadaju regiji R1 od sredine juna 2015. treba da počnu digitalno emitovanje svojih radio- i televizijskih programa. Docnije je zbog oduženih tehničkih priprema radio oslobođen opštih obaveza. To znači da će se sa radiom ITU baviti tek nakon 2015. odnosno, predviđa se da će potpuno isključenje analognog radija biti između 2018. i 2020. godine.

NEZVANIČAN PREVOD

Na osnovu sporazuma RRC06, nadležno ministarstvo Srbije (Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo) izradilo je strategiju o prelasku na digitalno emitovanje i akcioni plan. U njemu je april 2012. označen kao termin isključivanja analognog televizijskog emitovanja. Slični termini su određeni i u Mađarskoj i Bugarskoj, ali je najavljeno da do kraja 2014. neće biti isključeno emitovanje po analognom sistemu. Odlaganje termina se, po svemu sudeći, može očekivati i u Srbiji.

Na osnovu vladine odluke iz 2009. godine, osnovano je preduzeće za emisionu tehniku, koje je od 1. januara 2011. u Srbiji preuzelo emisionu tehniku RTS-a. Zadatak ovog javnog preduzeća je funkcionisanje emisionih i mreža za veze, njihovo održavanje, razvoj i izdavanje u zakup emiterima, kao i obezbeđenje kvalitetnog prijema.

Srbija kreće sa dva multipleksa, što znači da se umesto ranijeg - jedan kanal-jedan tv-program - emituje potpuno novi programski paket u kojem može biti i 12-14 televizijskih programa. Novina u regulaciji je i da neće biti lokalnih emitera, samo nacionalnih i regionalnih. Ukoliko digitalno emitovanje krene sa dva programska paketa – u jedan dolaze emiteri sa dozvolama za nacionalno emitovanje, a u drugi sa regionalnim – to u najboljem slučaju znači eventualno 30 televizijskih programa, iz čega treba treba da pretpostavimo da valja obratiti pažnju i da se treba pripremiti za srazmernu raspodelu.

Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine će u odgovarajućim republičkim institucijama blagovremeno inicirati da za mađarske medije bude obezbeđeno barem:

-dve radio frekvencije sa pokrajinskim pokrivanjem

-dve TV frekvencije sa pokrajinskim pokrivanjem

-tri regionalne radio frekvencije (Severna Bačka, Južna Bačka, Severni-Srednji Banat)

-tri regionalne TV frekvencije (kao radio)

- u najvažnijim gradovima sa aspekta Mađara po jedna radio i TV frekvencija (u Subotici dve radio i jedna televizijska)

Istovremeno, NSMNM inicira blagovremeni početak dogovora o raspodeli pokrajinskih frekvencija.

Istaknuto mesto u razvijanju i politici podrške vojvođanskih mađarskih elektronskih medija zaslužuje prelazak na digitalnu tehnologiju. Važno je informisati vojvođanske Mađare o prelasku na digitalno emitovanje, jer se radi o potpuno novom rešenju o čijem će se predstavljanju država, za pretpostaviti je, brinuti jedino na srpskom jeziku. Odbor za informisanje Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine može da formira radnu grupu, sačinjenu prvenstveno od televizijskih i radio-stručnjaka, koja će izraditi predlog u odnosu na korake u pripremi prelaska na digitalno emitovanje. Ujedno bi kontinuirano pratila događaje, o kojima bi periodično obaveštavala i, u skladu sa svojim mogućnostima, predstavljala manjinske interese. Potrebne informacije bi vojvođanskoj mađarskoj publici obezbedila putem informativnih predavanja, odnosno letaka.

Ukoliko prelazak na digitalno emitovanje izostane i ostane analogno emitovanje, onda obavezno treba tražiti garantovane manjinske frekvencije - uzimajući u obzir brojčanu srazmeru Mađara.

NEZVANIČAN PREVOD

V.15. Podrška obrazovnim programima, stručni seminari

Oslanjajući se na označene ciljeve u Strategiji obrazovanja, NSMNM u punoj meri podržava fakultetsko obrazovanje medijskih stručnjaka, po mogućstvu na mađarskom jeziku. Zalaže se da se u programima razvoja obrazovanja – u programima stipendiranja, programima negovanja mađarskog jezika, programima učenja srpskog jezika i podršci nastavka obrazovanja u Mađarskoj i nostrifikovanja diploma – nađe što više i budućih, odnosno već obrazovanih medijskih stručnjaka.

V.15.1. Program podrške za započinjanje poziva

Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine podržava da se svršenim studentima državnih fakulteta obezbedi dolazak do zaposlenja i podržava njihovo učešće u programima za one koji započinju poziv. Kako smo to formulisali u Strategiji razvoja obrazovanja, efikasnost programa stipendija koji se ostvaruje u Vojvodini, kao i drugih programa za povećanje broja studenata u visokom obrazovanju, mogla bi biti dodatno uvećana uvođenjem jednog takvog sistema koji početnicima sa završenim visokim obrazovanjem daje mogućnost predstavljanja i afirmacije. Zalažemo se da u ovo u potpunosti bude uključeno i medijsko društvo. Ovaj program nameravamo da sprovedemo uključivanjem onih nevladinih organizacija i ustanova sa našeg područja čijim je statutima predviđeno negovanje nauke i poboljšanje položaja inteligencije. Naročito bi se računalo na one organizacije koje su već u u proteklom periodu učinile uspešne korake u uvećanju sloja inteligencije našeg područja. I mladi medijski stručnjaci koji traže zaposlenje mogu putem elektronskog portala, stručnih skupova i informacija saradničkih organizacija da se obaveste o mogućnostima koje postoje u Vojvodini i tu bi, takođe, bilo prostora i za to da predstave svoje sposobnosti sferi poslodavaca. Ovaj sistem komunikacija bio bi u stalnoj vezi sa službama za zapošljavanje, između ostalog sa medijima i drugim poslovnim udruženjima i obezbedio bi prednosti onima koji bi primali pripravnike Mađare sa visokim obrazovanjem. Kao rezultat ovog sistema, očekuje se da bi se više medijskih stručnjaka Mađara zaposlilo na našem području i da bi, shodno mogućnostima, bilo ojačano informisanje na mađarskom jeziku i u medijima koji ne izveštavaju isključivo na mađarskom jeziku. Ujedno bi porastao osećaj sigurnostionih koji započinju poziv, budući da bi osećali da postoji okruženje koje je obrazovanim Mađarima na ovom području namenilo odgovorno mesto i koje svoju budućnost temelji na društvu koje počiva na znanju. Pokretanje programa bilo bi aktuelno krajem 2012. ili početkom 2013.

V.15.2. Edukacija odraslih, stručni seminari

U Srbiji je edukacija odraslih potpuno zapostavljena, neregulisana i nerazrađena, nema zakona o obrazovanju odraslih. U sistem edukacije odraslih uglavnom je uključeno edukovanje i obrazovanje koje ne spada u okvire opšteg obrazovanja i fakultetskog koji pruža obrazovni nivo. Nivo vojvođanskih mađarskih medija je u istoj ravni sa nivoom edukovanosti zaposlenih. Edukacija u klasičnom formalnom obrazovanju, naročito na mađarskom jeziku, nije zadovoljavajuća. Zbog toga izuzetno važnu ulogu može da ima dopunsko obrazovanje, dalja edukacija. Ukoliko se naše ustanove među prvima uključe u ovakve akreditovane programe koji se sada uspostavljaju, onda to može da pruži značajnu prednost mađarskim uposlenicima. U ovaj proces bi trebalo uključiti već postojeće mađarske obrazovne ustanove (subotički Učiteljski fakultet sa mađarskim nastavnim jezikom), ustanove sa iskustvom u datoj oblasti (CNESA Kanjiža, Pro Media Novi Sad), ali i nevladine

NEZAVISNI PREVOD

organizacije odabrane od strane Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine. Što pre treba započeti sa prenošenjem ovih modela, sledeći precizno i spremno mogućnosti domaće budžetske podrške.

U Mađarskom medijskom i kulturnom centru NSMNM, političke i nevladine organizacije, kao i profesionalna udruženja i medijske ustanove mogu redovno da iniciraju i organizuju stručne konferencije i rasprave o medijima, kao i o odnosu različitih oblika društvenog organizovanja i medija.

Uključivanjem domaćih i stranih medijskih i drugih stručnjaka i do sada je bilo povremenih seminara, informativnih predavanja i njihovo ustaljivanje, u zavisnosti od potreba, predstavlja planski zadatak.

Obaveza medija je da pažljivo prate i koriste ponuđene mogućnosti doživotnog obrazovanja. Redakcijski rukovodioci treba stalno da obezbeđuju mogućnosti za dalju edukaciju zasposlenih na različitim domaćim i inostranim seminarima i stručnim predavanjima.

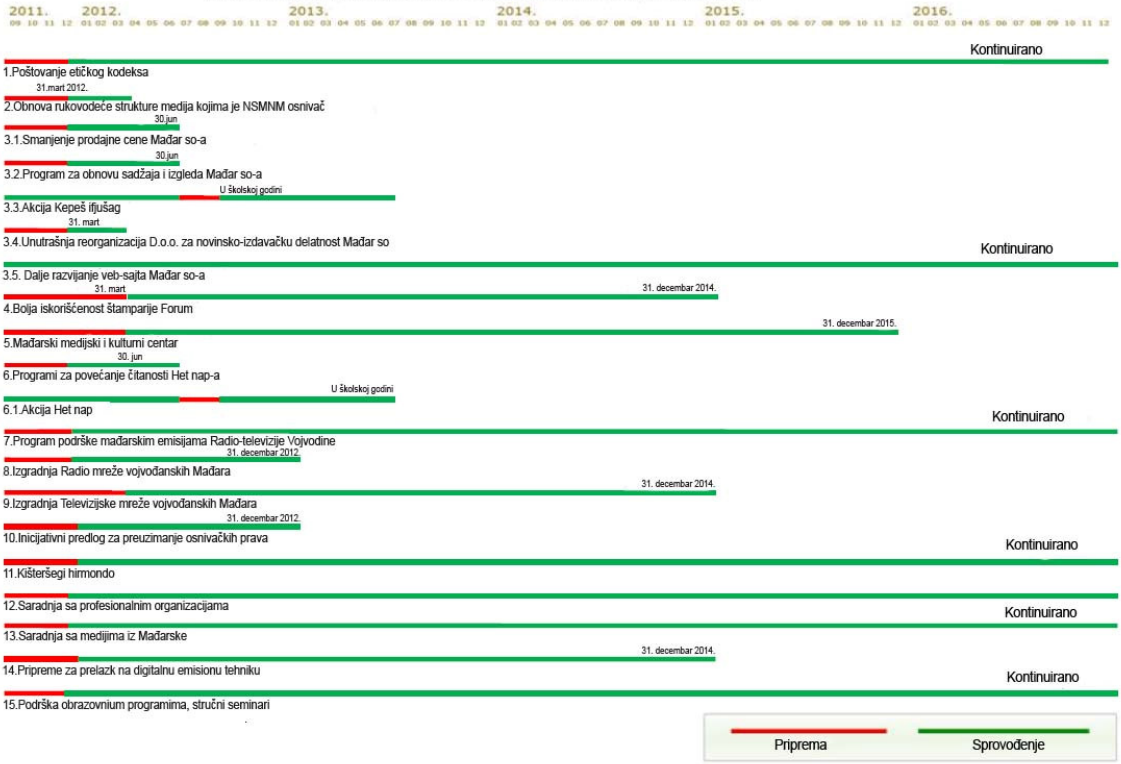
VI. OPERATIVNI ZADACI

Sprovođenje Medijske strategije vojvođanskih Mađara koordinira Upravna kancelarija Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine. Upravna kancelarija je prilikom planiranja budžeta NSMNM-a i dogovorima sa vlastima Srbije i Mađarske obavezna da učini sve što može kako bi obezbedila finansijske izvore za sprovođenje programa određenih u V. poglavlju. Kancelarija je, nadalje, obavezna da obezbedi izradu detaljnih operativnih akcionih planova, kao i efikasno i blagovremeno sprovođenje programa. Kancelarija u sprovođenje medijske strategije može da uključi sve mađarske ustanove, nevladine organizacije, udruženja, odnosno, da u interesu postizanja ciljeva, sarađuje sa mađarskim političkim organizacijama.

Upravna kancelarija će najkasnije za godinu dana od usvajanja Medijske strategije vojvođanskih Mađara pripremiti izveštaj za NSMNM, u kojem će izvestiti o njenom sprovođenju i, prema potrebi, predložiti njene izmene.

NEZVANIČAN PREVOD

Hronološki prikaz programa za ostvarenje strateških razvojnih ciljeva

NEZVANIČAN

S A D R Ž A J

I. Uvod....2
II. Slika stanja – tendencije....2
1. Štampani mediji.... 8
2. Elektronski mediji....15
3. Internet mediji....22
4. Profesionalno samoorganizovanje vojvođanskih novinara – UMNV....24

III. Opšta slika stanja – sažetak....24

IV. Strateški razvojni ciljevi....27

1.Jačanje masovnih komunikacija tipa javnog servisa koje su u mađarskom duhu i koje izgrađuju, održavaju i razvijaju zajednicu....27
2. Povećanje kvaliteta i čitanosti vojvođanskih mađarskih pisanih medija....28
3. Podrška mađarskim programima i redakcijama Radio-Televizije Vojvodine....30
4. Obezbeđivanje dnevno 24-časovnog kontinuiranog radijskog i televizijskog programa na mađarskom jeziku....31
5. Povećanje profesionalnog nivoa medijskog društva vojvođanskih Mađara....32

V. Programi za ostvarenje strateških razvojnih ciljeva....33

1. Vrednosni sistem vojvođanskih medija tipa javnog servisa u mađarskom duhu....33
2. Obnova rukovodeće strukture medija kojima je osnivač NSMNM....36
3. Programi za povećanje čitanosti Mađar so-a....36
3.1. Poželjno smanjivanje prodajne cene Mađar so-a....36
3.2. Program obnove sadržaja i izgleda Mađar so-a....37
3.3. Akcija Kepeš ifjušag....38
3.4. Unutrašnja reorganizacija D.o.o. za novinsko-izdavačku delatnost Mađar so....38
3.5. Dalje razvijanje veb-sajta Mađar so....39

4. Boljaiskorišćenost Štamparije Forum....39

5. Mađarski medijski i kulturni centar....39

6. Programi za povećanje čitanosti Het nap-a....41

6.1. Program za obnovu sadržaja i izgleda Het nap-a....41
6.2.Razvojni program distrubucije i marketinga....41
6.3. Akcija Het nap....42

7. Program podrške mađarskim programima Radio-televizije Vojvodine....42

8. Izgradnja Radio mreže vojvođanskih Mađara....43

9.Izgradnja Televizijske mreže vojvođanskih Mađara....44

10.Inicijativni predlog za preuzimanje suosnivačkih prava na osnovu odluke NSMNM....45

11. Podrška lokalnim medijima....45

12.Saradnja sa profesionalnim organizacijama....46

13.Saradnja sa medijima iz Mađarske....47

14. Pripreme za prelazak na digitalnu emisionu tehniku....47

NEZVANIČAN PREVOD

15. Podrška obrazovnim programima, stručni seminari.....49

15.1. Program podrške za započinjanje poziva.....49.
15.2. Edukacija odraslih, stručni seminari.....49

VI. Operativni zadaci.....50

Hronološki prikaz programa za ostvarenje strateških razvojnih ciljeva.....51

NEZVANIČAN PREVOD

NEZVANIČAN PREVOD